

Rapport – nr. 90/2019

Sigurd Høst

**Papiraviser og betalte nettaviser 2018
Statistikk og kommentarer**

Forfattar	Sigurd Høst
Utgjevar	Høgskulen i Volda
År	2019
Serie	Rapport
ISBN	978-82-7661-341-4 (digital utgåve)
ISSN	1891-5981
Sats	Forfattar

Denne rapporten er den 24. i serien Avisåret. Sigurd Høst er tilknyttet Avdeling for Mediefag ved Høgskulen i Volda som professor II.

© Forfattar/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Rapport / Høgskulen i Volda

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfattar og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og FoU-leiar ved HVO.

Forord

Rapportserien Avisåret er årlige tabell- og kommentarrapporter som har vært laget helt siden 1995. I fjorårets utgave (Avisåret 2017) skrev jeg at den sannsynligvis var den siste. Nå kommer det likevel en ny rapport, riktignok med nytt navn og litt mindre informasjon. Siden det skjer så mye i avisverdenen, forhåpentlig også i mediepolitikken, var det fristende å oppdatere en del av tabellene. Noen har kanskje nytte av det. Samtidig er det viktig å markere at avisene er på vei inn i en ny tidsalder, og at dette stiller andre krav til statistikken. Derfor det nye navnet. Det er ingen planer om at denne rapporten skal bli starten på en ny serie.

Da rapportserien Avisåret begynte, var avis det samme som betalt papiravis. Det fantes nok noen gratisaviser også, etter hvert også nettaviser, men ingen mente at de burde være en del av avisstatistikken. Ønsket om utvidelse har først kommet de siste årene, etter at det kom betalte nettaviser med allment innhold. Alvdal midt i væla, som ble betalt nettavis i 2015, var den aller første. Selv om det ikke er blitt så mange andre, jf. omtale i et eget avsnitt, er det vanskelig å holde dem utenfor. Men hvor mange slike aviser finnes, og hvor mange skal eventuelt være med?

Det finnes både betalte nettaviser som er laget av rene nettedaksjoner, slik som Alvdal midt i væla, og betalte nettaviser som er forankret i en papiravis. Spørsmålet er både om aviser fra begge kategorier skal være med i en avisstatistikk, og hvilke avgrensninger man eventuelt skal bruke. Hvis en utvidet avisstatistikk skal bli like ukontroversiell og autoritativ som den vi har for papiraviser, trengs det både gode definisjoner og erfaring med å bruke definisjonene i praksis.

I min registrering har jeg hovedsakelig fulgt de offisielle avisdefinisjonene, dvs. de som har vært brukt av Posten, avisorganisasjonene og myndighetene. Men det har også vært nødvendig å foreta en del selvstendige valg for at statistikken skulle bli konsistent. De første årene ble det for eksempel lagt mye arbeid i å registrere de ukeavisene som ble utgitt i perioden fra 1945 til 1989. De var ikke anerkjent som aviser, og det fantes ikke noen samlet registrering. Rapporten "Hva er en avis? Avisbegrepet fra Hellerudkomiteen til Se og Hør" (Rapport 3/2004 fra Institutt for Journalistikk) gir en oversikt over hvordan avisbegrepet har utviklet seg i nyere tid.

I dag er det også et problem at noen betalte nettaviser ikke er en del av det organiserte Avis-Norge. De får ikke pressetøtte, og de er ikke medlem av noen forening. To eksempler er Geita og Gausdøl'n (omtalt senere), titler som nok er ukjente for de aller fleste. Kanskje finnes det også andre som har gått under radaren. Sannsynligvis vil det gå noen år, til situasjonen er blitt mer avklart, før vi kan få entydige svar på spørsmålet om hvor mange betalte aviser som finnes på et bestemt tidspunkt. "223 betalte papiraviser og omtrent ti betalte nettaviser, litt avhengig av hvilken definisjon man bruker", slikt er ikke

godt nok som beskrivelse for 2018. Det er i hvert fall ikke slik jeg lager statistikk. Ansvaret for å få nye definisjoner og rutiner på plass, bør overlates til andre.

Det som er beholdt i denne rapporten, er for det første den statistikken som gjelder antall aviser, avistype, utgivelsesfrekvens og utgiversteder. Her går tidsseriene tilbake til den første etterkrigstiden, jf. rapporten "Mye mer enn Akersgata. Norsk pressestruktur 1945-2009" (Pressehistoriske skrifter nr. 12 2009). Årets rapport har også oppdaterte opplysninger om papiravisenes innsats på internett, dvs. nettsider (fra 1996), betalingsordninger og overgang til nye abonnementsystemer. Her har jeg laget tidsserier som dokumenterer en viktig side ved avisenes utvikling i nyere tid. Hvilke tabeller som har vært med i de forskjellige rapportene, er vist i innledningen til tabelldelen.

Det viktigste som er sløyfet, er opplysningene om avisenes opplag. Det gjelder både de tidsseriene for opplag og husstandsdekning som var med som tabell 3 og 4, og de detaljerte opplysningene for enkeltaviser. Begrunnelsen er at avisene har innført nye opplagsregler fra og med 2018, slik at det blir vanskelig å beskrive utviklingen over tid.

Opplagsreglene har vært endret flere ganger, senest i 2014 da det ble skilt mellom papir-opplag, digitalt opplag og samlet opplag. Tidligere har det blant annet vært en overgang fra telling av aviseksemplarer til beregninger ut fra regnskapstall. Endringene på grunn av nye regler har likevel ikke vært så store at det har ødelagt mulighetene til å studere utviklingen over tid. Derfor har jeg etablert en tidsserie for opplag som går fra 1948 til 2017. Nå er det mest sannsynlig at den ikke kan videreføres. Oppgaven med å skille mellom det som er reelle endringer fra 2017 til 2018, og det som skyldes nye opplagsregler, overlater jeg også til andre.

Rapportene for årene fra 1994 til 2006 ble laget ved Institutt for Journalistikk (IJ) i Fredrikstad. Papirkopier finnes i noen biblioteker. Etter at jeg sluttet ved IJ, har jeg vært tilknyttet Avdeling for mediefag (AMF) ved Høgskulen i Volda og utgitt rapportene der. De er publisert digitalt, og er nå flyttet fra høgskulens egne nettsider til bibliotekjtenesten BIBSYS Brage. Arbeidet med rapportene for 2007 til 2017 er finansiert av Medietilsynet eller Rådet for anvendt medieforskning (RAM) i samarbeid med Mediebedriftenes Landsforening (MBL).

Fra 2007 har jeg fått bruke et kontor hos MBL i Oslo. LLA holder til i det samme kontorlandskapet. Takk til alle for god hjelp gjennom alle disse årene. Takk også til Paul Bjerke for nyttige kommentarer til denne rapporten.

Oslo/Volda, 4.2 2019

Sigurd Høst

Innhold

Oppsummering	6
Ingen avisdød i 2018	6
Skifte av frekvens	8
Et desentralisert og fleksibelt avismønster	10
Gratisavisene sliter, men er ikke forsvunnet	12
Betalte nettaviser	15
Pressestøtte på stedet hvil	18
Avisenes nyhetstilbud på internett	20
Betaling for nettnyheter	22
Overgang til nye abonnementsmodeller	23
Systematiske forskjeller i digitale tilbud	24
Papiravisene og Avis-Norges fremtid	26
Spesielle temaer i kommentarene, Avisåret 2007 til 2017 og Papiraviser 2018	29
Vedlegg: Tabeller over avisutvikling	30

Oppsummering

Ved utgangen av 2018 ble det utgitt 223 betalte papiraviser som hadde minst en utgave per uke. Dette er samme antall som året før. Fire år tidligere, ved utgangen av 2014, var tallet 230. Dette er den høyeste avistallet etter krigen. Nedgangen de siste årene skyldes ikke at det har vært ekstra mange nedleggelsler, men at det ikke har vært startet nye papiraviser. I stedet har vi fått et visst tilskudd av betalte nettaviser. Denne utviklingen begynte i 2015, med Alvdal midt i væla. Nå er det omtrent ti slike publikasjoner, litt avhengig av hvilken definisjon man bruker.

En utvikling som er ny de siste årene, er nedgang i frekvens. Av de 219 avisene som kom ut i både 2012 og 2018, har 52 redusert frekvensen. Ingen har gått opp. Lavere frekvens for papirutgaven blir ofte kombinert med økt satsing på nettsidene. De siste årene har problemene med lørdagslevering vært en utløsende faktor for noen aviser.

Et stort flertall av avisene tar nå betalt for nyheter på nett. Lukkingen av nettsider begynte så smått i 2011, men det store gjennombruddet kom i 2015. I løpet av dette året hadde mer enn halvparten av avisene innført en betalingsordning. Utviklingen har fortsatt etter dette, men i litt lavere tempo. Ved utgangen av 2018 var det 184 aviser som hadde en betalingsordning for nettsidene, mot 175 aviser året før. De fleste avisene har valgt en restriktiv løsning (hard paywall), der en stor del av de egenproduserte nyhetene er forbeholdt abonnenter.

Omtrent samtidig med lukkingen av nettsidene, har avisene innført nye modeller for salg av abonnement. Det som dominerer nå, er et opplegg med to alternativer: enten digital (vanligvis e-avis og tilgang til lukkede nyhetssaker) eller komplett (digital tilgang sammen med papiravis). Ved utgangen av 2018 var det 165 aviser som brukte denne modellen, mot 152 aviser året før. Det var bare 32 aviser der man fremdeles kunne kjøpe et rent papirabonnement. De aller fleste var små lokale fådagrsaviser.

Ingen avisdød i 2018

Ved utgangen av 2018 ble det utgitt 223 betalte papiraviser som hadde minst en utgave per uke. Dette var de samme 223 avisene som året før. Ingen aviser var nedlagt i løpet av året, og ingen nye var startet. De to ukeavisene Meløyavisa og Framtia hadde riktignok blitt enige om å slå seg sammen, men dette skulle ikke skje før januar 2019. Det var heller ingen aviser som hadde sløffet papirutgaven og blitt heldigitale.

En av de 223 avisene hadde ikke regelmessig utgivelse hele året. Det var den lille ukeavisen Østerdølen på Koppang, som bare hadde 29 utgivelser. Årsaken er at virksomheten var uregelmessig i første halvår. Utgave nr. 6 kom så sent som i slutten av mai. I høst og frem mot årsskiftet har Østerdølen kommet ut hver uke.

Noen vil si at Østerdølen ikke bør regnes som avis i 2018. Kravet til pressetøtte er at en avis må ha kommet ut regelmessig og med minst 48 utgaver per år. Medietilsynet bruker også denne grensen i sin avisstatistikk. I Avisregisteret har jeg fulgt et annet prinsipp. Det som er registrert, er situasjonen ved utgangen av året. Aviser som er startet i løpet av året, eller som har hatt en midlertidig stopp, blir regnet med så sant de har hatt en ukentlig utgivelse gjennom høsten og frem til julehelgen. Dette prinsippet er brukt for hele etterkrigstiden. Østerdølen 2018 har altså ikke fått noen særbehandling.

Uansett om det riktige tallet er 223 eller 222, er det åpenbart at 2018 ikke var preget av avisdød. Inngangen til 2019 er ikke like rolig. Fusjonen mellom de to ukeavisene i Meløy, dvs. Meløyavisa og Framtia, ble foretatt rett etter nyttår. Disse avisene har konkurrert helt siden 2008, i et marked som egentlig er for lite for to aviser. Det består av de tre kommunene Meløy (omtrent 6 300 innbyggere ved utgangen av 2018), Gildeskål (2 000) og Rødøy (1 200), dvs. omtrent 9 500 til sammen.

Den neste nyheten gjaldt ukeavisen Nordvestnytt på Nordmøre, som meldte at den ikke kom ut som planlagt 9. januar. Nordvestnytt kommer ut på Smøla, og dekker også nabokommunen Aure. Dette er et vanskelig avisdistrikt, med spredt bosetting, tungvint kommunikasjon og lite folk. På Facebook skrev avisen at den ikke hadde "lyktes å sikre økonomisk drift", men at den fremdeles prøvde å finne en løsning. Tre uker senere ser det ut til at løsningen er funnet. Avisen har fått ny eier og redaktør, og han satser på papirutgave en gang i måneden og nettavis med betalingsordning.

Som sammenlikningen mellom 2018 og 2019 viser, må man ha resultater fra mer enn ett år for å påvise en trend. Fire år er utvilsomt bedre. Det høyeste avistallet etter krigen (230) ble registrert så sent som i 2014. De fire årene etter dette har vært preget av svak nedgang, til 228 aviser i 2015, 227 i 2016 og 223 i 2017 og 2018. Den viktigste forklaringen på nedgangen er ikke at papiraviser er lagt ned, men at det, i motsetning til tidligere, ikke er startet noen nye.

På slutten av 1990-tallet, da internett var nytt, var det mange som mente at papiravisene bare hadde ti år igjen. Senere ble fristen utvidet til 20 år, men for fire-fem år siden ble den forventede levetiden kortere igjen. Så sent som i 2016 mente Erik Wilberg ved Handelshøyskolen BI at overgangen fra papirverdenen til den heldigitale verdenen måtte være fullført innen år 2020. Hvis slike spådommer skal gå i oppfyllelse, må vi ha en massiv avisdød i mange år på rad. Mellom 40 og 50 aviser per år for at prosessen skal være sluttført i løpet av fem år, mellom 20 og 25 aviser hvis den skal ta ti år. Foreløpig har vi ikke sett noe som ligner dette.

I den ferske artikkelen "Papiravisens ni liv" (Nytt Norsk Tidsskrift nr. 3-4 2018) gjengir Sigurd Allern og Paul Bjerke flere av disse spådommene, før de prøver å forklare hvorfor papiravisene har klart seg mye bedre enn de fleste hadde trodd. Det viktigste argumentet

er økonomisk, at papiravisene fremdeles står for størstedelen av avisenes samlede inntekter. Dette henger sammen med at lesing på skjerm og lesing på papir er to vesensforskjellige aktiviteter, det ene ofte raskt og overfladisk, det andre gjerne langsomt og mer konsentrert. Derfor er mange fremdeles villige til å betale ekstra for tilgang til papiret. Annonsørene ser også at bruksmåten er forskjellig, og betaler mye mer for en som leser avisen på papir.

Skifte av frekvens

Mens tallet på aviser har vært stabilt, har tendensen til å redusere frekvensen fortsatt i 2018. Registreringene i Avisåret gjelder den frekvensen som avisen har hatt gjennom mer enn halve året. Derfor går den siste registreringsperioden fra juli 2017 til juni 2018, siden ny frekvens som er innført etter 1. juli dekker mindre enn et halvt år. I denne perioden har jeg registrert at ni aviser hadde redusert frekvensen. Etter sommeren har det vært enda en endring: Saltenposten som gikk fra tre til to utgaver.

I 2016/2017 var det mest vanlig å gå fra seks til fire utgaver per uke, eller fra tre til to. Denne gangen er det ingen kombinasjoner som skiller seg ut. Namdalsavisa har gått fra seks til fem, Gjengangeren i Horten fra seks til fire, Telen (Notodden) fra seks til tre, Hadeland fra fem til tre, Firda Tidend og Firdaposten fra tre til to, Rakkestad Avis fra tre til en og Eikerbladet og Nordre (Haram på Sunnmøre) fra to til en.

Både Schibsted og Polaris Media var tidlig ute med å redusere frekvensen for noen av sine aviser. Amedia brukte litt lengre tid på å komme i gang. Av de ni avisene som skiftet frekvens i 2017/2018, var det seks som tilhørte Amedia, én (Namdals-Avisa) som er eid av Trønder-Avisa, og to (Firda Tidend og Nordre) som har lokale eiere.

De frekvensendringene som har skjedd i en kort periode, som et halvår eller år, kan ofte være nokså utypiske. For å få et bedre inntrykk av utviklingen, har jeg laget en samlet oversikt over frekvensskiftene de siste årene (tabell A). Utgangspunktet er situasjonen i 2012, altså rett før den nye utviklingen begynte. De vannrette linjene viser hvordan utviklingen har vært for de avisene som hadde bestemte frekvenser i 2012, mens kolonnene viser utviklingen for de avisene som har en bestemt frekvens i dag.

Ved utgangen av 2012 ble det utgitt 227 forskjellige aviser. 219 av dem kommer ut fremdeles, mens åtte er nedlagt. Av de 219 avisene har 167 samme frekvens som i 2012, mens 52 aviser (24 prosent) har redusert. Ingen har gått opp. Flest endringer var det blant de gamle tredagersavisene, der 17 av 52 aviser har gått fra tre til to utgaver per uke mens to er blitt ukeaviser og to er lagt ned. Bare 31 av de 52 avisene (60 prosent) er altså tredagersaviser i dag. En like stor prosentvis endring har det vært blant todagersavisene.

Den mest særpregede tendensen i tabellen, er overgangen til fire utgaver per uke. Denne løsningen gir en ujevn arbeidsrytme i redaksjonen, og var derfor lite brukt. I 2012 var det

bare én avis (Valdres) som hadde fire utgaver per uke. Nå er det plutselig blitt ti. De aller fleste er gamle seksdagersaviser som har gått ned til fire utgaver.

Mellom 2012 og 2018 er det etablert fire nye papiraviser som fremdeles eksisterer. Alle er ukeaviser, slik det går frem av den nest nederste linjen i tabell A.

Tabell A. Aviser fra 2012 etter utgivelsesfrekvens juni/juli 2018

	7 utg. uke	6 utg. uke	5 utg. uke	4 utg. uke	3 utg. uke	2 utg. uke	1 utg. uke	Ned- lagt	Aviser 2012 i alt
Frekvens 2012									
7 utgaver/uke	2	3	-	-	-	-	-	-	5
6 utgaver/uke	-	43	2	9	2	-	-	-	56
5 utgaver/uke	-	-	6	1	4	-	-	-	11
4 utgaver/uke	-	-	-	-	1	-	-	-	1
3 utgaver/uke	-	-	-	-	31	17	2	2	52
2 utgaver/uke	-	-	-	-	-	21	11	2	34
1 utgave/uke	-	-	-	-	-	-	64	4	68
Nedlagt etter 2012	-	-	-	-	-	-	-	8	8
Aviser fra 2012, status 2018	2	46	8	10	38	38	77	8	227
Ny etter 2012	-	-	-	-	-	-	4	-	(4)
Avis 2018 i alt	2	46	8	10	38	38	81	-	223

I de aller fleste tilfellene er sløyfing av papirutgaver kombinert med økt satsing på nettnyheter. Avisene publiserer flere saker på nett, og de har innført betalingsordninger slik at det fremdeles skal være bryet verdt å betale. De som har gått ned til en eller to utgaver per uke, har også lagt vekt på at papirutgavene skal være fyldigere enn før og gi en bedre leseropplevelse.

Reduksjon av frekvensen for papirutgavene er en naturlig tilpasning til dagens mediesituasjon. Det som betyr mest, er nedgangen i annonseinntektene. I de "gode gamle dager" på 1970- og 1980-tallet opplevde svært mange lokalaviser at annonseinntektene og annonsemengden økte. Derfor kunne de øke frekvensen. Noen følte seg nærmest tvunget, de måtte komme ut oftere for at det skulle bli nok plass til alle annonsene.

Når annonsemengden går ned, er annonsene ikke lenger noe argument for at avisen "må" ha en høy frekvens. Papiravisene har heller ikke det samme behovet for å være raskt ute med siste nytt. Nå finner man de ferske lokale hendelsesnyhetene på nettet, forhåpentligvis på avisenes egne nettsider. Derfor er det helt naturlig at utviklingen fra 1970- og 1980-tallet er satt i revers, og at avisene velger den frekvensen for papiravisen som sikrer at dagens abonnenter får et best mulig totalprodukt.

Et desentralisert og fleksibelt avismønster

Det viktigste kjennetegnet ved det norske avismønsteret er at vi har aviser på forskjellige geografiske nivåer, med store og mellomstore dagsaviser som dekker store geografiske områder og lokale fådagersaviser som bare dekker en eller noen ganske få kommuner. Den avistypologien som er brukt i tabell 2 i vedlegget, er laget for å beskrive disse forskjellene. Inndelingen etter type og utgivelsesfrekvens er enkel, men den fungerer godt i den forstand at den avgrensner grupper av aviser som er like innbyrdes og forskjellige fra de andre gruppene. Graden av homogenitet er minst i den store gruppen av lokale dagsaviser. Her finner vi alt fra store distriktsaviser som Fædrelandsvennen, Haugesunds Avis og Sunnmørsposten, til småbyaviser som Gjengangeren i Horten og Telen på Notodden.

Endringene i frekvens de siste årene betyr at en god del aviser har kommet i en ny kategori. Dagsaviser er blitt to- eller tredagersaviser, og to- eller tredagersaviser er blitt ukeaviser. Når noe tilsvarende hender i fotballverdenen, er det nedrykk. For avisene er det skillet mellom dagsavis og fådagersavis som har størst symbolverdi. Dagsavisene kunne bringe ferskere nyheter enn fådagersavisene, og selv de minste av dem hadde lenge en del nasjonale og internasjonale nyheter i tillegg til lokalstoffet. Derfor var det ofte knyttet mye prestisje til rollen som dagsavis, både for avisen selv og for det stedet der den kom ut. (Vi har en dagsavis, og derfor er vi en ordentlig by.)

Skillet mellom ukeaviser og to- eller tredagersaviser var også viktig. Før 1989 kunne ukeaviser ikke sendes med avisporto, og de fikk ikke pressestøtte. Derfor var det bare de minste og minst ressurssterke som kom ut så sjelden. Fra 1989 ble reglene endret. Den nedre grensen for pressestøtte ble senket fra to utgaver per uke og minst 2 000 i opplag, til en utgave og 1 000 eksemplarer. Dermed var de lokale ukeavisene blitt en del av det gode selskap. Støtten var et viktig tilskudd til de lokale ukeavisene som allerede fantes, og den var en viktig oppmuntring til folk som hadde lyst til å starte nye aviser.

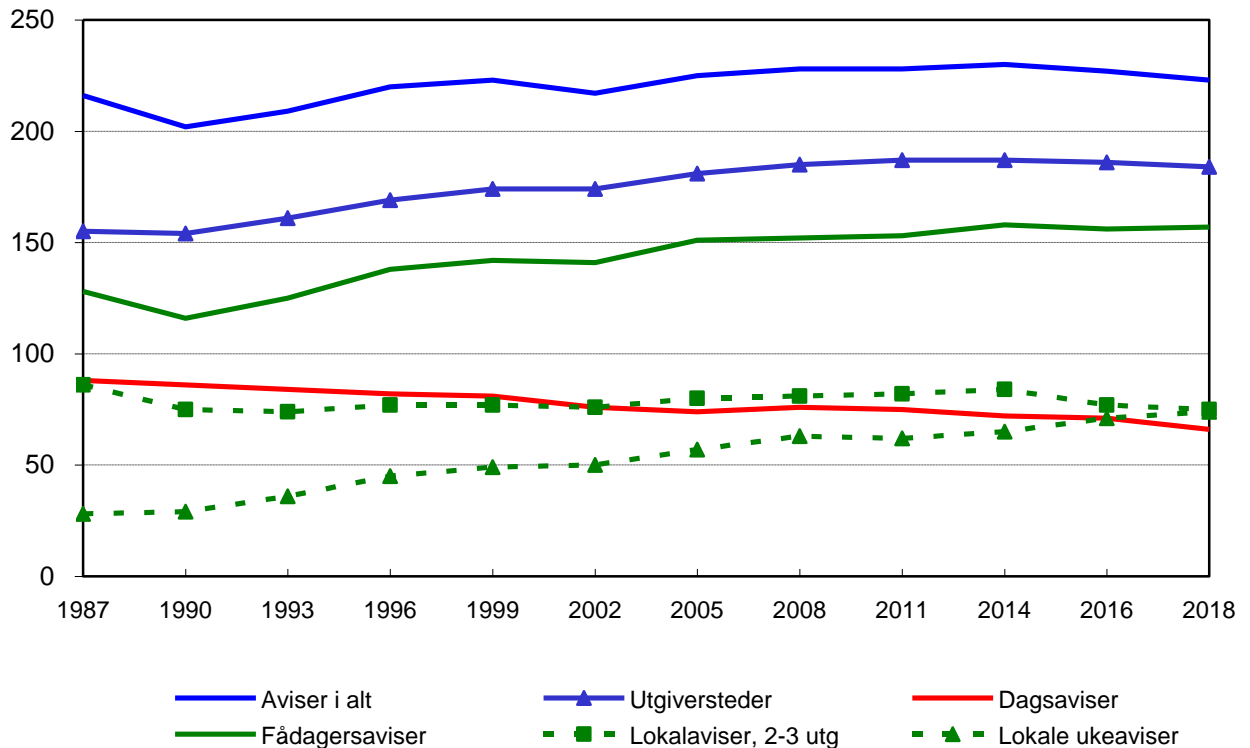
Det vi ser (figur 1 og tabell 2 i vedlegget), er at tallet på lokale ukeaviser har blitt mer enn doblet, fra 29 i 1990 (rett etter omleggingen) til 65 i toppåret 2014. De fleste ukeavisene ble etablert på nye steder, og derfor økte tallet på utgiversteder fra 154 til 187. Nyetableringene har dermed gitt en sterk økning av det geografiske mangfoldet.

Hovedtrekkene i utviklingen er sammenfattet i figur 1, som dekker hele perioden etter at pressestøtten ble endret i 1989. Linjene som gjelder antall aviser, antall utgiversteder og antall fådagersaviser, viser at det har vært en langsiktig vekst til litt etter århundreskiftet, og deretter tilnærmet stabilitet. Nedgangen de siste årene er foreløpig svært beskjeden sammenlignet med de endringene som det var i den første delen av perioden.

Tallet på dagsaviser har gått mye tilbake, fra 88 i 1987 til 66 i dag. Frem til 2002 skyldtes dette klassisk avisdød, dvs. at lokale nr. 2-aviser ble lagt ned på grunn av lokal konkurranse. Det siste tilfellet av slik avisdød var fusjonen i Bodø i 2002, da de to konkurrentene

Nordlands Framtid og Nordlandsposten gikk sammen til den nye Avisa Nordland. En litt annen nedleggelse skjedde i 2011, da Aftenposten la ned sin tilleggsutgave Aften (tidligere Aftenposten Aften). Bortsett fra Aften skyldes nedgangen etter 2010 at etablerte dagsaviser har redusert frekvensen.

Figur 1. Aviser og utgiversteder. 1987 - 2018

Fra 1987 til 2014 har tallet på lokale to- og tredagersaviser vært tilnærmet stabilt, mens tallet på ukeaviser har økt. Økningen for ukeavisene skyldes bare nyetablering. Dette har vært en utvikling med mange suksesser, men også mange nederlag. Litt grovt kan vi si at to tredjedeler av de fådaggersavisene som er etablert etter 1990, eksisterer i dag.

Det norske avismønsteret har alltid vært desentralisert, med et nett av store og små utgiversteder som er spredt over hele landet. Sommeren 1993 var jeg med på en liten rundreise på Sunnmøre sammen med nordiske forskerkolleger, og de ble overveldet av avismangfoldet der. Stadig nye fjordarmer, nye tettsteder, nye aviser. Sunnmørsposten hadde den gangen en svært høy husstandsdekning i hele området, men samtidig ble alle kommunene dekket av en liten og helt lokal avis. Her møtte vi det nivådelte norske avismønsteret i sin reneste form.

Siden den gangen har gründere i andre deler av landet funnet frem til steder der det var mulig å drive en liten ukeavis. Med ett eller to unntak var alle disse områdene allerede

dekket av en større avis, vanligvis en dagsavis fra nærmeste by. De nye ukeavisene har likevel vært et viktig tilskudd til den lokale nyhetsproduksjonen. Utviklingen etter 1990 betyr at stadig flere kommuner har fått samme avistilbud som Sunnmøre, med små og helt lokale fådagersaviser under den store paraplyen til en stor, overordnet dagsavis.

Det har alltid vært en klar arbeidsdeling mellom disse to gruppene av aviser, og derfor var de egentlig ikke konkurrenter. Utviklingen de siste 10-15 årene har likevel gitt en tydelig forskyvning i styrkeforholdet mellom dem. De store og mellomstore dagsavisene har gått mye tilbake i sine ytterområder, slik at de først og fremst er aviser for utgiverstedet og de nærmeste nabokommunene. Utenfor dette området har fådagersavisene blitt stadig viktigere.

Gratisavisene sliter, men er ikke forsvunnet

Gratisavisene lever bare av annonser, og er derfor svært følsomme for endringer i annonsemarkedet. Det har vært en oppblomstring i gode tider, og stort bortfall i dårlige tider. I Avisåret har jeg skrevet om gratisaviser helt siden 1999, da de var i ferd med å bli en del av det gode selskap. MBL opphevet sitt forbud mot gratisaviser i 2001, og aksepterte gratisaviser som medlemmer. Etter en ujevn vekst nådde gruppen av lokale gratisaviser et høydepunkt rundt 2012. Det året registrerte jeg at det var (minst) 34 lokale gratisaviser med ukentlig utgave.

De forskjellige opptellingene av gratisaviser må brukes med en viss forsiktighet. Det finnes ikke noen samlet liste over gratisaviser, så jeg har laget oversiktene selv. Dette har skjedd gjennom bruk av flere forskjellige kilder, som søk på internett og telefoner til aktuelle aviser. Likevel er det stor sannsynlighet for at noen aviser er uteglemt. Når utslagene er så store som de har vært for gratisavisene, har denne usikkerheten lite å si for helhetsinntrykket.

Nedgangen i annonseinntekter siden 2013 er den sterkeste vi har opplevd i nyere tid, og den har rammet gratisavisene hardt. Tall fra Institutet för reklam- och mediestatistik (IRM) viser at de norske gratisavisene hadde 200 millioner i samlede reklameinntekter i 2013. I 2016 var beløpet sunket til 123 millioner, og i 2017 var det 107 millioner. Den nyeste prognosen for 2018 er 98 millioner. Annonseinntektene, slik de er registrert av IRM, er altså halvert på fem år.

Etter registreringen i 2012 ble det ikke foretatt noen ny telling før i 2016. Da var antallet sunket til 18, dvs. nesten en halvering. Mot slutten av det året var det fem av de 18 avisene som slet med å komme ut hver uke. Derfor kan det diskuteres om de skulle vært med. Med en hardere (og mer konsekvent) anvendelse av kravet til frekvens, ville tallet for 2016 vært 13 i stedet for 18 aviser.

Siden det har skjedd så mye de siste årene, er registreringen gjentatt i 2017 og 2018. Ved utgangen av 2017 var det 13 aviser som tilfredsstilte kravet til ukentlig utgave, dvs. likt med det strenge anslaget fra året før.

Etter registreringen for 2017 har det vært tre endringer. Kristiansand Avis (startet 2007), som var eid av Fædrelandsvennen, ble lagt ned ved utgangen av 2017. Byavisa Moss innstilte driften ved utgangen av 2018, og leverte oppbudsbegjæring. Den siste utgaven kom ut 19. desember. Begge kom altså ut frem mot årsskiftet. Derfor er Kristiansand Avis regnet som avis i 2017, mens Moss Avis er regnet som avis i 2018.

Nedleggelsen av Kristiansand Avis betydde at nisjen som gratisavis for Kristiansand ble ledig. Derfor etablerte Tvende Media i Arendal en egen utgave for byen, Sørlandsavisen Kristiansand. Første utgave kom i midten av januar. Tvende Media utgir fra før den betalte avisen Arendals Tidende og gratisavisen Sørlandsavisen (tidligere TS-avisen). For å skille mellom de to utgavene, er Sørlandsavisen kalt Sørlandsavisen Aust i 2018. (Sørlandsavisen hadde også en tredje utgave, Sørlandsavisen Vest, men den hadde bare 11 utgivelser i 2018.)

Sørlandsavisen Aust og Sørlandsavisen Kristiansand har mye felles stoff, og derfor kan det diskuteres om de skal regnes som en eller to aviser. I tabell 5 er begge tatt med. Hvis man mener at Sørlandsavisen Aust og Sørlandsavisen Kristiansand er to utgaver av samme avis, blir resultatet at det var 12 ukentlige gratisaviser ved utgangen av 2018.

Nedleggelsen av Byavisa Moss betyr at den tidligere gratisaviskjeden Content Media bare har en avis igjen: Byavisa Drammen. Utviklingen for denne kjeden er en dramatisk illustrasjon på hvordan markedet for gratisaviser har utviklet seg.

Content Media het opprinnelig Lundquist Media, og ble etablert av Christer Lundquist som hadde startet Byavisa Tønsberg i 2005 og Byavisa Drammen i 2009. Senere ekspanderte kjeden til andre byer rundt Oslofjorden. Ved utgangen av 2016 besto den av ukentlige byaviser for Drammen, Fredrikstad, Moss, Sandefjord, Sarpsborg og Tønsberg. Ved begynnelsen av 2017 ble Byavisa Tønsberg skilt ut fra selskapet, og overtatt av Christer og Vibeke Lundquist. De driver den fremdeles. Byavisene i Fredrikstad, Sandefjord og Sarpsborg gikk først over til fjortendaglig utgivelse, men er nå lagt ned.

Da han ble intervjuet av Finansavisen i 2013, svarte daglig direktør Bjørn Larsen i daværende Lundquist Media slik om gratisavisenes fremtid: "Vi er inne i en transformasjon, fra den gangen papiret var enerådende til det tidspunktet da det digitale tar helt overhånd. I det tidsvinduet vil en fulldistribuert lokalavis være viktig for mange annonser". Han var imidlertid usikker på hvor lenge tidsvinduet vil være åpent. "Er det fem år? Ti år? Jeg skulle gjerne visst det selv". Nå har vi et foreløpig svar: det var mindre enn fem år for hans kjede av byaviser, men lengre for en del av de andre gratisavisene.

Av de 13 avisene i vedleggstabell 5 er det bare to som er startet etter 2012. Det er Oppgård Avis (ny 2013) og Sørlandsavisen Kristiansand. Alle de andre må karakteriseres som overlevende. Selv om annonsemarkedet er svekket, har de både unngått nedleggelse og overgang til fjortendaglig eller månedlig utgivelse. De aller eldste er Stjørdals-Nytt fra 1984 og Nytt i Uka fra 1985. Disse to klarte seg gjennom den nedgangsperioden som fulgte etter jappetiden på 1980-tallet, og de har opplevd alle konjunktursvingningene etter det. Totens Blad fra 1998 overlevde annonsefallet i 2001, og må også regnes som en erfaren veteran. Både Stjørdals-Nytt og Nytt i Uka er selvstendige lokale selskaper, mens MVL Media som er selskapet bak Totens Blad og Gjøviks Blad ble overtatt av Hamar Media i 2014.

I de vanskelige tidene som avisene opplever nå, er det verdt å fremheve de gratisavisene som fremdeles klarer seg godt. Stjørdals-Nytt og MVL Media (dvs. Totens Blad og Gjøviks Blad) har hatt stabile annonseinntekter fra 2013 til 2017, litt over 14 millioner for Stjørdals-Nytt og litt over 11 millioner for MVL Media. Stjørdals-Nytt kan til og med opplyse om at inntektene økte til 15 millioner i 2018, og at driften fremdeles går med et solid overskudd. (Nytt i Uka, den tredje veteranen, har derimot gått en del tilbake og hadde underskudd i 2017.)

Det som er styrken til en etablert gratisavis som Stjørdals-Nytt, er at den har satset mye på den uavhengige, lokale journalistikken. Alle gratisaviser gjør ikke det, men fyller heller opp med forbruker- og markedsføringsstoff. De vellykkede gratisavisene har også utviklet et godt samarbeid med lokale annonsører gjennom mange år. Mens mange store annonsører har størst tro på målrettet digital annonsering, og bruker pengene på det, finnes det fremdeles lokale annonsører som mener at det er ”papiret som flytter varer”.

Utviklingen fra slutten av 1990-talet og frem til 2012 kan karakteriseres som en uregelmessig vekst. Ved den første registreringen i 1999 var det 11 gratisaviser som hadde en eller to utgaver per uke (åtte ukeaviser og tre todagersaviser). Nivået var omtrent det samme frem til 2004. Deretter fulgte en tydelig økning fra 2004 til 2006 (fra 15 til 26), og en ny økning fra 25 aviser i 2009 til 34 aviser i 2012. Deretter har det altså gått bratt nedover.

Forretningsmodellen til de lokale gratisavisene er uløselig knyttet til papiret. De trykkes på papir, og de blir distribuert til alle postkasser i dekningsområdet. Det er denne rekkevidden som gjør dem attraktive for annonsørene. Derfor er det vanskelig å tenke seg at dagens gratisaviser etter hvert vil gi slipp på papiret og bli heldigitale. Det digitale annonsemarkedet er også så vanskelig at gratisavisene ikke kan ha så mye å hente der.

Det vi ser, er likevel at alle de 13 gratisavisene som er med i tabell 5, har et aktivt tilbud på nettet. Tolv av dem har e-aviser som er lett tilgjengelige for alle, gjerne samlet i oversiktlige og brukervennlige arkiver. De aller fleste har også en lokal nyhetsside, selvfølgelig uten noen betalingsmur. Ut fra de kriteriene som er brukt for nyhetssidene til

vanlige aviser (jf. tabell 6 og omtale s. 19), var det tre som hadde en smal nettavis og seks som hadde en vanlig nettavis. Som gruppe har de altså en minst like stor tilstedeværelse på nettet som de minste lokale ukeavisene.

Betalte nettaviser

Etter mange år med gratis nyheter, innså de etablerte papiravisene at de måtte ta seg betalt på nettet. Derfor har de innført betalingsordninger for nettsidene, og de har gått over til abonnementsløsninger som gjelder både nettilgang og e-avis. Omleggingen har skjedd i løpet av noen få år, fra høsten 2011 og fremover.

Det man kunne forventet, var at det også hadde vært en vekst for rene nettaviser med brukerbetaling. Nettentusiastene har varslet en slik utvikling i mange år. Veksten skulle både skje ved at etablerte aviser sløyfet papirutgaven slik at de ble heldigitale, og ved nyetablering. Det vi ser, er likevel at denne delen av den digitale utviklingen er kommet ganske kort.

Avisåret 2017 hadde omtale av syv betalte nettaviser. Det var VG+, Fiskeribladet Nett, Alvdal midt i væla (med datteravisen Tynsetingen), Bodø Nu, Rana No, VOL (Vesterålen online) og Minerva. VG+ og Fiskeribladet Nett er nettsider som er laget av etablerte (papir) aviser, men som selges separat og har egne opplagstall. De fem andre er rene nettaviser. (Selskapet bak Bodø Nu driver riktignok et gratis månedsmagasin på papir.) Alvdal midt i væla (480 997 kroner), VOL (1 142 544 kroner), Minerva (1 343 318 kroner) og Fiskeribladet Nett fikk produksjonsstøtte i 2018. Satsene for alle fire var beregnet ut fra det opplaget de hadde i 2017.

Hvis man vil studere hvordan gruppen av betalte nettaviser utvikler seg over tid, må man først skille ut de som utgis av etablerte papiraviser. Nesten alle store og mellomstore aviser selger jo et digitalt abonnement, og derfor virker det nokså tilfeldig at akkurat VG+ og Fiskeribladet Nett er regnet som selvstendige publikasjoner. Hvorfor ikke er ikke Dagbladet Pluss med, for eksempel, siden den også selges som et selvstendig digitalt produkt?

Forskjellsbehandlingen av VG+ og Dagbladet Pluss skyldes den måten avisene har valgt å registrere og rapportere opplagene på. VG+ inngår ikke i de vanlige opplagsberegningene til VG. Selv om Schibsted lenge fortalte at VG+ var en suksess, var det først i 2017 at VG+ hadde offisielle opplagstall. Ved opplagsrapporteringen for 2017 hadde VG disse opplagene: papir 78 289, digital 5 840, netto total, dvs. papir og/eller digital 82 015. Siden VG+ med 115 120 ble rapportert separat, var det svært liten forskjell mellom papiroplag og totalopplag for VG.

Dagbladet har i stedet tatt Dagbladet Pluss med i den vanlige opplagsberegningen. På denne måten blir det rapporterte totalopplaget høyt. For 2017 var papiroplaget 39 362, det digitale opplaget 33 317 og netto total 72 679. Opplaget til Dagbladet Pluss har økt

mye de siste årene, og dermed fremstår Dagbladet som en opplagsvinner. For 2016 ble den til og med kåret til årets opplagsvinner av MBL. Utmerkelsen ble brukt uhemmet i avisens egenreklame, med ”øker mest” og en gul pil i logoen på forsiden av papirutgaven. Dette selv om papirutgaven gikk mye tilbake. Dersom Dagbladet velger å presentere tallene annerledes, kan også Dagbladet Pluss regnes som en selvstendig betalt nettavis.

Fiskeribladet har også valgt å dele sitt digitale tilbud i to, med et eget abonnement for e-avisen og ett for de lukkede sakene på nettsidene. Det siste er kalt Fiskeribladet Nett. Fiskeribladet har derfor to opplagstall, et vanlig som gjelder papiravisen sammen med e-avisen, og et eget som gjelder Fiskeribladet Nett. I 2017 hadde Fiskeribladet et totalopplag (papir og digital) på 5 417, mens Fiskeribladet Nett hadde 2 491. På denne måten fikk Fiskeribladet produksjonstøtte for to produkter.

Siden salgsmåten og opplagsberegningen for slike produkter som VG+, Dagbladet Pluss og Fiskeribladet Nett både virker tilfeldig og lett kan forandres, er det viktig at nettaviser som er forankret i en papiravis ikke blandes sammen med andre betalte nettaviser.

Et helt annet avgrensingsproblem gjelder skillet mellom betalte nettaviser og andre betalte spesialpublikasjoner. NETT NO (næringslivsavis for Sunnmøre og Nordfjord) og Medier24 er aktuelle eksempler. Dette er en gruppe publikasjoner som det sannsynligvis vil bli flere av i fremtiden.

Av de spesialpublikasjonene på papir som kommer ut en eller et par ganger i uka, er det i dag bare Fiskeribladet og Kyst og Fjord (også fiskeri) som regnes som aviser. Alle andre er fagblader eller ukeblad. Dette er en avgrensning som har lange historiske røtter, men som det kan være vanskelig å begrunne rent prinsipielt. Den enkle løsningen, som jeg vil bruke her, er å konsentrere oppmerksomheten om de betalte nettavisene som har et allment innhold. I tillegg bør politiske publikasjoner som Minerva være med. Dette er publikasjoner som kan være kvalifisert for produksjonstøtte.

Ved utgangen av 2017 var det fem betalte nettaviser som hadde allment eller politisk innhold og som ikke var et spesialprodukt fra en papiravis. I løpet av 2018 er minst fire nye kommet til. Dette er NA+, Vefsn no, Geita og Gausdøl'n.

NA+ er en egen betalt utgave av Nettavisen. Nettavisen er en av våre aller eldste nyhetspublikasjoner på nett, og til det siste har alt innholdet vært gratis. Rundt årsskiftet 2017/2018 har den lansert NA+ som et eget betalt produkt. Det består av to deler: en daglig digital avis med 15- 20 saker per utgave, og tilgang til lukkede saker på de vanlige sidene til Nettavisen. Den digitale avisen har vært laget siden desember 2017, mens lukkingen av nettsider startet i januar 2018. Prisen for abonnement er 149 kroner per måned. Nettavisen fortalte nylig at NA+ hadde fått mange nye abonnenter i begynnelsen av 2019, og at den nå var oppe i omtrent 7 000.

Vefsn no er etablert av det samme selskapet som driver Bodø Nu og Rana No. (Vefsn kommune er nok mindre kjent enn Mosjøen, som er kommunesenteret.). Driften startet i begynnelsen av oktober. Fra januar 2019 kommer også nettavisen Narvik Nu. Med Narvik Nu har Nu-gruppen fire betalte nettaviser i Nordland: Bodø Nu, Rana No, Vefsn no og Narvik Nu.

To helt lokale nykommere i 2018 er Geita og Gausdøl'n. Geita er startet som nettavis for Tromøy utenfor Arendal, og kom i drift fra nyåret 2018. Navnet forteller at dette er en avis for Tromøygeiter, den lokal betegnelsen på personer fra Tromøya. I januar 2019 var den fremdeles i drift, med oppdaterte lokale nyheter som ligger bak en betalingsmur. Abonnementsprisen for 2018 var 899 kroner.

Mens Geita er helt ny, har Gausdøl'n en ganske lang historie. Den ble startet i 1996 som en lavfrekvent gratisavis. På grunn av frekvensen har den aldri vært talt med blant gratisavisene. Fra begynnelsen av 2018 sløyfet den papirutgavene, og ble en ren nettavis. Etter en innkjøringsperiode på noen måneder, lukket den mesteparten av innholdet og innførte abonnement. I en oppsummering fra desember 2018 fortalte redaktøren at den hadde mellom 400 og 500 abonnenter. Abonnementsprisen er 49 kroner i måneden, "ikke stort mer enn ei pølse på en bensinstasjon" som han uttrykte det. For dette får brukerne omtrent fem nyhetssaker per uke, ikke spesielt mye sammenliknet med nettsidene til vanlige fådagereaviser.

Forhistorien som gratisavis gjør at Gausdøl'n er godt innarbeidet som nyhetskanal for Gausdal kommune. Kommunen blir også dekket av Gudbrandsdølen Dagingen fra Lillehammer, men den har et stort dekningsområde med mange kommuner slik at det er begrenset hvor mye den kan skrive om hver. Gausdal kommune har omtrent 6 000 innbyggere, den ligger klart atskilt fra resten av Gudbrandsdalen og den har en sterk lokal identitet. Derfor er det stor sannsynlighet for at Gausdøl'n ville klart det dersom den hadde prøvd seg som ukentlig abonnementsavis for 10-15 år siden.

Det er godt mulig at det er etablert andre betalte nettaviser i 2018 enn NA+, Vefsn no, Geita og Gausdøl'n. Men selv om man skulle finne flere, er konklusjonen likevel at 2018 ikke var det året da de betalte nettavisene fikk sitt gjennombrudd.

Selv om VG+ og Fiskeribladet Nett holdes utenfor, er de betalte nettavisene svært forskjellige. Nettsidene til Alvdal midt i væla (og datterpublikasjonen Tynsetingen), Geita og Gausdøl'n ligner mye på sidene til vanlige små lokalaviser. De legger ikke ut så mange nye saker per uke, og alt eller det aller meste er lukket. Sidene til VOL og avisene i Bodø Nu-kjeden har mye mer stoff, og kan heller sammenliknes med nettsidene til lokale dagsaviser. NA+ kommer på den andre siden av skalaen. Den daglige, redigerte nettpublikasjonen er Nettavisens alternativ til e-avis, og fremstår som hovedproduktet. På de vanlige nettsidene til Nettavisen er de aller fleste sakene fremdeles åpne, så de som abonnerer på NA+ får ikke så mye ekstra der.

Pressestøtte på stedet hvil

Det Mediemangfoldsutvalget som avga sin innstilling i mars 2017, innledet med en svært dystre situasjonsbeskrivelse. De nåværende forretningsmodellene var ikke bærekraftige lenger, og hvis det ikke ble satt i gang raske og omfattende støttetiltak, risikerte man at journalistikken ikke lenger kan "fylle sin uunnværlige rolle". Det er selve "infrastrukturen i folkestyrets offentligheter det dreier seg om", den "samfunnsviktige journalistikken som opplyser borgerne og setter oss i stand til å delta i diskusjoner og beslutninger, og som sikrer at det som ikke fungerer i samfunnet blir kritisk belyst". Utvalget ber derfor "norske politikere om å endre mediepolitikken og oppgradere ambisjonene med de offentlige ordningene så raskt som mulig, og med mye høyere tempo enn hittil. Det haster."

Nå, nesten to år senere, venter mediene fremdeles på en melding fra Kulturdepartementet. Foreløpig siste nytt er at meldingen er utsatt til begynnelsen av 2019, dvs. etter at regjeringsforhandlingene med KrF er avsluttet (statssekretær Frida Blomgren i intervju med Kampanje 3. desember 2018).

Mens Kulturdepartementet arbeider med forslag til en ny og oppdatert mediepolitikk, har den politiske behandlingen av produksjonstilskuddet fortsatt som før. Denne føljetongen begynte høsten 2013, da den nye Solberg-regjeringen foreslo å redusere bevilgningen i 2014-budsjettet med 26 millioner. Etter harde forhandlinger i Stortinget, ble nivået fra 2013 videreført i 2014.

Regjeringen slo seg ikke til ro med dette. Derfor kom det nye kuttforslag i de budsjettene som ble lagt frem høsten 2014, høsten 2015, høsten 2016 og høsten 2017. Selv om de foreslåtte kuttene var enda mindre enn det fra høsten 2013, var resultatet hele tiden at pressestøtten ble en del av budsjettforhandlingene og at et flertall i Stortinget samlet seg om en videreføring. Forskjellen var aller minst i budsjettet for 2017, da regjeringen foreslo at produksjonstilskuddet skulle reduseres med 10 millioner, fra 313 til 303 millioner.

Da Venstre kom med i regjeringen i januar 2018, overtok Venstres Trine Skei Grande som kulturminister etter Høyres Linda Hofstad Helleland. Siden Venstre (og Kristelig Folkeparti) hadde kjempet for produksjonsstøtten i budsjettforhandlingene på Stortinget, kunne man håpe at det ville bli en påplussing denne gangen. Slik gikk det ikke. I budsjettforslaget for 2019 ble det bare foreslått å videreføre beløpet fra året før, altså 313 millioner til produksjonsstøtte. Siden utgangspunktet var null, førte budsjettforhandlingene til en liten økning, pluss fem millioner for produksjonsstøtten og pluss fem millioner for støtten til samiske aviser. Prisstigningen i 2018 var 3,5 prosent, slik at økningen på fem millioner bare er halvparten av det som trengs for at realverdien av produksjonsstøtten skal være stabil.

Den langsiktige utviklingen av pressestøtten går frem av tabell 4. Opplysningene i denne tabellen er ikke helt sammenliknbare med de tallene som finnes hos Medietilsynet eller Kulturdepartementet. Tabellen gjelder for det første all direkte støtte til avisene. I tillegg til produksjonstilskuddet er det støtte til samiske aviser og distribusjonstilskudd til aviser i Finnmark. Tidligere var det også Kulturrådets støtte til utvalgte ukeaviser (fra 2005 til 2015), støtte til telekommunikasjoner osv. Den andre forskjellen er at tabellen bare gjelder den støtten som er utbetalt til de avisene som er med i statistikken og som kom ut ved årsskiftet. For 2018 betyr det at utbetalt støtte til Alvdal midt i vøla, Korsets Seier, Minerva og VOL.no ikke er tatt med.

Tabellen bekrefter at den samlede pressestøtten ikke har endret seg mye fra 2013 (det siste året med budsjett fra Stoltenberg-regjeringen) til 2018. Samlet beløp har vært svært stabilt, med 347 millioner i 2013 og 340 millioner i 2018. Prisstigningen i disse årene betyr likevel at realverdien har gått ned. 347 millioner kroner i 2013 tilsvarer 395 millioner 2018-kroner, dvs. den reelle nedgangen har vært 12 prosent. Nedgangen har vært ekstra sterk for de to støtteverdige gruppene av dagsaviser, altså nr.2-aviser i de store byene og rikssprede meningsaviser. I 2013 fikk disse gruppene 263 millioner 2018-kroner til sammen, i 2018 var summen bare 214 millioner.

Reglene for produksjonstilskudd ble endret i 2014, slik at også betalte nettaviser kunne komme med. Dette gjaldt både rene nettaviser og digitale produkter fra en redaksjon som også lagde en papiravis. Det siste gir åpning for det som noen vil kalle kreative løsninger, men som andre synes er tilsnikelser. Først ute var FiskeribladetFiskaren, som valgte å selge e-avis og nettnyheter som to atskilte digitale produkter. Fra 2014 har den ene av disse fått støtte som såkalt "tilknyttet produkt". Deretter fulgte Ukeavisen Ledelse, som lagde en spesiell nettavis som heter Dagens Perspektiv. Ukeavisen Ledelse argumenterte for at dette gjorde dem til dagsavis, og at de derfor måtte få støtte som dagsavis. Tilskuddsutvalget for produksjonstilskudd har godtatt denne argumentasjonen. Ukeavisen Ledelse fikk derfor 5 910 000 kroner i produksjonstilskudd i 2016, opp fra 700 000 året før.

I 2018 var det fem forskjellige digitale aviser som fikk produksjonsstøtte. Det var de rene digitale avisene Alvdal midt i vøla (480 997), Minerva (1 343 318) og VOL.no (1 142 544) i tillegg til Fiskeribladets ene nettprodukt og Ukeavisen Ledelse/Dagens Perspektiv (5 593 723). Så lenge det dreier seg om noen få aviser og relativt beskjedne beløp, har man godtatt at regelverket for nettavisene er uferdig og ofte vanskelig å forstå. Hvor enkelt er det for eksempel å avgjøre om en nettavis med en løpende nyhetsproduksjon skal regnes som ukeavis, todagersavis eller dagsavis? Og hvorfor fortsetter man å godta smartnessen til Ukeavisen Ledelse/Dagens Perspektiv? Den er fortsatt en liten nisjeavis med litt over 4 000 i opplag, men kom likevel på 10- plassen på lista over støttemottakere i 2018, etter Rogalands Avis (5 867 000) men foran Morgenbladet (4 853 000).

Nå kan det se ut til at den skjøre enigheten om støtte til nettaviser får en ny og mer alvorlig utfordring. Når dette skrives, er Dagbladet i ferd med å søke støtte for sin nettgave. Hvis støtten innvilges, kan det dreie seg om 20 millioner kroner. Noen måneder tidligere fortalte Morgenbladet at den hadde trappet opp aktiviteten på nettet og derfor vurderte å søke støtte som dagsavis. Det kan i tilfelle bety at støtten går opp fra de snaue fem millionene den fikk i 2018, til mer enn det dobbelte.

Avisenes nyhetstilbud på internett

Avisenes nyhetstilbud på internett har vært registrert helt siden 1996. Mesteparten av tiden har jeg prøvd å beskrive hele spekteret av tilbud, fra de avisene som har en svært innholdsrik nyhetstjeneste til de som har nøyd seg med en enkel hjemmeside. Samtidig er det lagt vekt på at resultatene fra de forskjellige årene skal være sammenlignbare. Det har gjort at klassifikasjonssystemet har inneholdt mange kategorier som ble innført den gangen nyhetssidene var mye enklere enn de er i dag.

Ved registreringene i 2017 og 2018 er skillet mellom de to kategoriene "vanlig nettavis" og "oppdatert nyhetsavis" ikke lenger brukt. Det skyldes både at det var mye arbeid å skille mellom dem, og at det etter hvert var svært få aviser som falt i kategorien "vanlig nettavis". (Se tabell 6 og omtalen i Avisåret 2017 s. 33.)

Kravet til "vanlig nettavis" er at nettsiden skal ha minst fire egne nyhetssaker som er større enn en notis for hver ukentlige utgivelsesdag, dvs. fire saker for ukeaviser, åtte saker for todagersaviser osv. I dag er dette et svært beskjedent krav, men tidligere var det ganske mange nettsider som ikke nådde opp. De hadde bare noen få saker, eller de redigerte sakene ned til korte notiser.

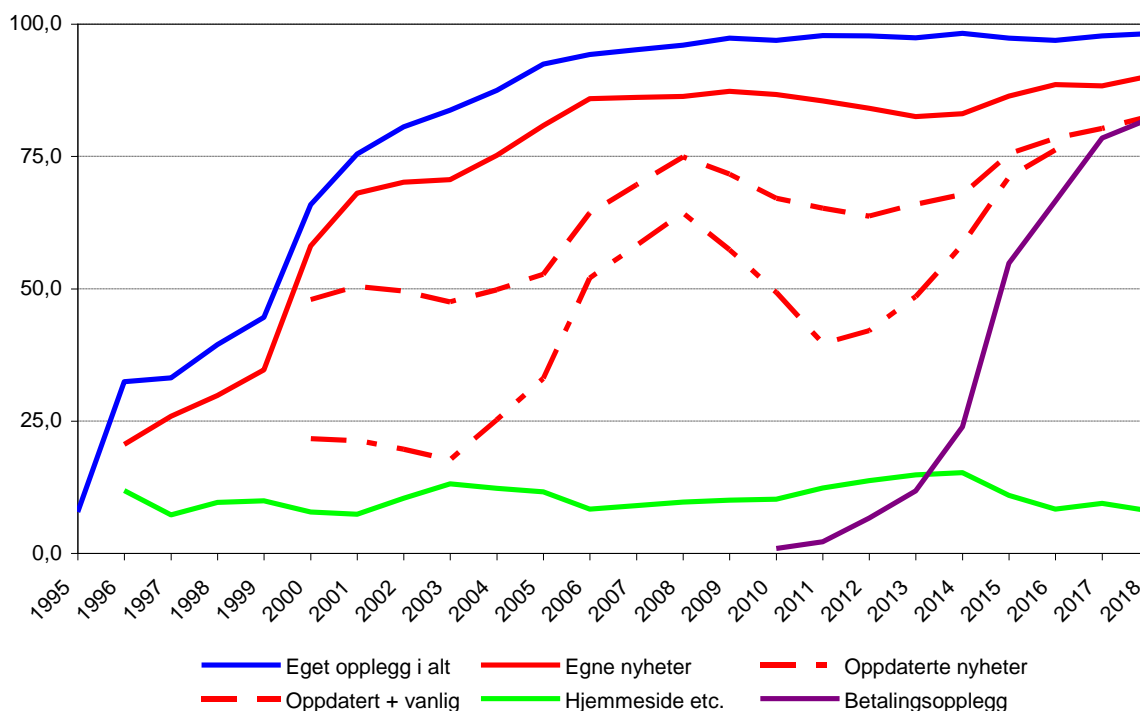
Hovedtrekkene i utviklingen går frem av figur 2 nedenfor. Målestokken er prosentandel av alle (papir) aviser, ikke absolutte tall. Siden de store linjene er omtalt mange ganger tidligere (se f.eks. Avisåret 2012 og Avisåret 2017), gjelder disse kommentarene bare utviklingen de siste årene.

Etter en optimistisk ekspansjonsperiode frem til og med 2008, fulgte noen år der en del av avisene valgte å satse mindre på nettet. Utslaget er størst for den linjen som viser "oppdaterte nyheter", dvs. den mest ambisiøse kategorien, svakere for den linjen som gjelder "oppdaterte nyheter" pluss "vanlige nyheter", og aller svakest for den linjen som gjelder egne nyheter i alt. I 2013 var det ikke mer enn 83 prosent av avisene (dvs. 189 av 229) som hadde en egen nyhetstjeneste, ned fra 87 prosent i 2009 og 2010.

Nedgangen varte til 2012 eller 2013, men deretter har det snudd. Ved utgangen av 2018 var det 201 av 223 aviser, dvs. 90 prosent, som hadde det som er regnet som en egen nyhetstjeneste. Dette er en økning på syv prosentpoeng fra 2013. I tillegg kom fem aviser som var med i et samarbeid mellom flere aviser. Andelen som hadde "vanlige nyheter"

eller mer økte atskillig mer, fra 64 prosent i 2012 til 83 prosent (dvs. 184 av 223) ved utgangen av 2018.

Figur 2. Aviser med egne tilbud på internett, 1995 til 2018. Prosent

Bølgebevegelsen det siste tiåret skyldes nesten bare fådagersavisene. Nesten alle dags-aviser hadde etablert en nettavis med et nokså ambisiøst nyhetstilbud i 2008, og holdt fast ved det selv om konjunktorene ble dårligere. Den store gruppen av fådagersaviser var fremdeles inne i en innføringsperiode, og det var mye usikkerhet, prøving og feiling. Derfor valgte mange å redusere sin nettsatsing som svar på de dårlige tidene.

I 2008 var det 99 av 152 fådagersaviser som hadde en vanlig eller oppdatert nettavis (65 prosent). I 2012 var tallet redusert til 80 av 154 (56 prosent). Deretter har det gått opp igjen. Ved årets opptelling var det 122 av 157 fådagersaviser (78 prosent) som hadde en ”vanlig eller oppdatert nettavis”, og tre som var med i et nyhetssamarbeid. De 32 andre gjorde noe annet.

De fådagersavisene som har mindre enn vanlige nyheter, har valgt mange forskjellige strategier. Fire av fådagersavisene var ikke på nett i det hele tatt, og åtte nøyde seg med en hjemmeside. Fire hadde en løsning med oppdaterte smakebiter, dvs. de la ut en liten notis sammen med en beskjed om å lese mer i papiravisa, og 11 hadde det som er kalt en smal nettavis. Disse to kategoriene kan det være litt vanskelig å holde fra hverandre, for noen

har notiser med beskjed om å lese mer sammen med vanlige notiser eller artikler. Til slutt var det fem aviser som hadde nettsider som ikke var oppdatert. Slike nettsider gir et stusslig inntrykk. I fjorårets rapport mente jeg at det fremdeles var "mye rart der ute", og den karakteristikken passer nok i år også.

Betaling for nettnyheter

I dag har de aller fleste avisene en betalingsordning for sine nettsider, og de fleste bruker en streng variant. Nettsidene til vanlige lokalaviser er derfor fulle av plusser, hengelåser og andre symboler som signaliserer lukking. Hvis man, som jeg, er registrert i betalingsordningene til Schibsted (SPiD) og Amedia (aID), får man en personlig hilsen og et tilbud om å bli abonnent hvis man klikker på en lukket artikkel ("Kjære Sigurd Høst! For å fortsette må du ha et abonnement").

Innføringen av betalte nettnyheter har gått fort. Tabell 7 viser hovedtrekkene i utviklingen fra 2011 og fremover. Etter en litt svak start de første årene, økte tallet på aviser med betalingsordning til 55 ved utgangen av 2014 og 125 ved utgangen av 2015. 2015 var altså det store gjennombruddsåret. Spredningen har fortsatt etter dette, men i litt lavere tempo. Det var 151 aviser med betalingsordning ved utgangen av 2016 (pluss 26 fra året før), 175 ved utgangen av 2017 (pluss 24) og 184 ved utgangen av 2018.

Opplysningene om spredning av betalingsordninger er lagt inn i det samme diagrammet som viser utviklingen for nettnyheter (figur 2 i forrige avsnitt). Dette er en typisk S-kurve for diffusjon, og den har en penere, dvs. mer idealtypisk, form enn de to kurvene helt til venstre i figuren. Hastigheten er omtrent den samme som for spredningen av egne nettsider, fra null til 50 prosent dekning på fem år og til omtrent 75 prosent dekning på seks eller syv år. Dette er raskt. Til sammenlikning tok det 11 år fra fjernsynet ble innført i 1960, til 75 prosent av befolkningen hadde skaffet seg en mottaker.

184 aviser med betalingsordninger betyr at prosessen med å lukke nettsidene nesten er fullført. Ved årsskiftet var det ingen dagsaviser som hadde vanlige nyhetssider der alt var åpent. De eneste som ikke tok seg betalt, var Finansavisen og Klassekampen. Nettsidene til Finansavisens hadde ingen nyheter, mens Klassekampen hadde tre gratis artikler og en gratis leder per dag. Med slike nettsider er det ikke aktuelt å ta betaling.

Blant fådagersavisene er det også blitt en sterk kobling mellom nyhetstjeneste og betaling. Som nevnt tidligere, var det 122 fådagersaviser som hadde en "vanlig eller oppdatert nettavis" ved utgangen av 2018. Av dem var det bare seks som ikke hadde en betalingsordning, dvs. som ga bort nyhetene gratis.

Setesdølen var en av de seks, men er likevel et godt eksempel på hvor tett nettnyheter og betaling er koblet sammen. Gjennom mange år hadde Setesdølen en særpreget hjemmeside, med faksimile av den nyeste forsiden sammen med kontaktinformasjon. Ved

registreringen i desember 2018 hadde den i stedet en vanlig nyhetsside som var åpen for alle. Dette var bare en overgang. Avisen fortalte at den nye nettsiden ble lansert første desember. Da begynte den også med e-avis. Betalingsordningen skulle innføres etter nyttår, dvs. etter en måneds innkjøringsperiode. En sjekk i januar viste at abonnementsordningen var på plass.

Da de første avisene begynte å ta seg betalt for nettnyheter, var tre modeller aktuelle (tabell 7). Noen få brukte den modellen som kalles metered access. Her får brukerne en viss kvote av gratis artikler hver uke eller hver måned. Denne modellen er mye brukt i USA, men hos oss er det bare Aftenposten som bruker den i dag. De øvrige var delt mellom to andre strategier: enten bare lukke noen få saker, eller lukke svært mye. I tabell 7 er de to alternativene kalt et liberalt og et restriktivt opplegg. Internasjonalt kalles det første gjerne freemium eller premium, mens det andre heter hard paywall.

De første årene var skillet mellom de liberale og de restriktive nettsidene helt entydig. I 2014 var det imidlertid noen aviser som begynte å bevege seg inn i det som tidligere var et ingenmannsland mellom de to strategiene. Tendensen var tydeligst hos Amedias aviser, der mange valgte å stenge mellom 30 og 50 prosent av de egenproduserte sakene. I registreringen for 2015 var det ikke lenger mulig å opprettholde det gamle skillet for Amedias aviser, og derfor ble alle slått sammen i en kategori som ble kalt Amedia Pluss. Året etter ble også Polaris-avisene samlet i en felles gruppe, Polaris Pluss. I klassifiseringen for 2017 og 2018 er skillet mellom liberale og restriktive ordninger fjernet helt.

Samtidig som skillet mellom liberale og harde betalingsordninger er blitt utvisket, har det vært en forskyvning i retning av en mer restriktiv praksis. Denne forskyvningen går ikke frem av tabellen, men representanter for Amedia og de andre konsernene har beskrevet den ved mange anledninger. I 2015 var det vanlig for Amedias aviser å "plusse" mellom 30 og 50 prosent av nyhetssakene, året etter var standarden blitt mellom 50 og 70 prosent. For noen av avisene, særlig de minste som har få nyhetssaker på sidene, kan det ofte være vanskelig å finne noen saker som er åpne. I dag er det egentlig bare VG og Dagbladet som bruker den liberale varianten av plussing, dvs. de har nettsider der det aller meste er gratis mens pluss-sakene er få i antall og har en annen karakter enn de vanlige nyhetssakene.

Overgang til nye abonnementsmodeller

Helt frem til Hallingdølen begynte med sitt kombinerte papir- og digitalabonnement i 2011, var et avisabonnement i praksis det samme som et abonnement på papiravisen. Det var nok mulig å abonnere på en PDF-utgave eller e-avis også, men de ble kjøpt separat og kom enten i stedet for eller som tillegg til papirabonnementet.

I løpet av få år er dette bildet helt forandret. Det som har overtatt, er kombinerte abonnementsmodeller som gjør at den som kjøper avisen på papir, også får en digital tilgang. Først kom Hallingdølen sitt opplegg, med ett felles abonnement som både omfattet papir-

utgaven og digital tilgang. Dette opplegget, som ble kalt Ål inclusive etter utgiverstedet for Hallingdølen, ble brukt av ganske mange de første årene. Mest populært var det i 2015, da det ble brukt av 43 aviser. Nå er det bare litt over 20 aviser med denne modellen.

Den neste modellen har to forskjellige alternativer - enten komplett som er papiravisen sammen med digital tilgang, eller et rent digitalabonnement. Fra en forsiktig start høsten 2013, er dette opplegget blitt helt dominerende. Allerede i 2015 var det den mest brukte modellen (100 aviser), og i desember 2018 var det 165 aviser som hadde denne løsningen, Modellen er kalt Aftenposten-modellen i tabell 8 i vedlegget, siden Aftenposten var svært tidlig ute.

Aftenposten-modellen har overtatt etter et opplegg som hadde tre alternativer: bare papir; papir pluss digital, eller digital. Forskjellen mellom de to modellene gjelder altså muligheten til å bare kjøpe papiravisen.

I statistikken for 2013 ble opplegget med de tre alternativene kalt "digitalt abonnement med rabatt for papirabonnenter". Navnet er tungvint, men det gir en riktig beskrivelse av hva opplegget går ut på. Man kan kjøpe et rent papirabonnement, og man kan kjøpe et rent digitalabonnement, og hvis man vil ha begge deler betaler man bare litt mer enn for papirabonnementet. Siden den gamle betegnelsen er dekkende, er den beholdt. I 2013 var det 115 aviser som brukte denne modellen, i 2018 var det bare 12.

Siden de kombinerte oppleggene Ål inclusive og Aftenposten-modellen er blitt så dominerende, er det bare noen få aviser igjen der man kan kjøpe et rent papirabonnement. Ved utgangen av 2018 gjaldt det 32 av 221 abonnementsaviser, altså 14 prosent (nederste linje i tabell 8). Dette var de syv avisene som ikke hadde et digitalt abonnement, de 24 avisene som solgte digitale abonnements (med og uten rabatt) i tillegg til papiravisen, og Finansavisen. Trygve Hegnar i Finansavisen har en sterk tro på papiravisen, og gjør det han kan for å verne om den. Derfor har Finansavisen bare to alternativer for fullt abonnement: enten papiravis seks dager i uken, eller papir sammen med e-avis. Hvis man bare vil kjøpe e-avisen, kan det bare skje som løssalg ved hjelp av en egen app.

Systematiske forskjeller i digitale tilbud

Både når det gjelder nyhetstilbud på internett, innføring av brukerbetaling og overgang til nye abonnementsmodeller, har hovedtendensen vært at de store avisene har gått foran mens de små og ressurssvake har dannet baktroppen. Avisenes konserntilknytning har også spilt en rolle. Konsernene har satset mye på digital utvikling, og de har hjulpet sine aviser med å ta de nye oppleggene i bruk.

For å få et samlet inntrykk av de digitale forskjellene, er avisene delt inn i tre grupper. Den første er de avisene som er moderne etter alle tre kjennetegn. De har altså "vanlige eller oppdaterte nettsider", de har innført en betalingsordning for nettsidene, og de bruker

abonnementsopplegget komplett pluss digital. Når vi regner de avisene som er med i et nyhetssamarbeid med til denne gruppen, teller den 164 av de 223 avisene. Ett år tidligere var antallet 153 (nederste linje i tabell 8).

Den andre gruppen er de som tilfredsstilte kravet om "vanlige eller oppdaterte nettsider", men som har valgt et annet opplegg for betaling eller abonnement. Her var det 25 aviser. Seks av dem hadde ikke innført en betalingsordning, jf. omtale tidligere, de andre hadde et annet abonnementsopplegg enn Aftenpostenmodellen. Den tredje gruppen er de avisene som skilte seg ut gjennom sitt forhold til internett, dvs. de som ikke hadde en "vanlig eller oppdatert nettavis".

Tabell B. Kombinasjon av nyhetssider og abonnementsopplegg i 2018, etter type avis

	Vanlige nyheter, betalingsopplegg, komplett pluss digital	Vanlige nyheter, andre opplegg ¹⁾	Har mindre enn vanlige nyheter	Antall aviser
Løssalgsaviser ¹⁾	-	2	-	2
Storbyaviser (nr. 1 og 2)	7	-	-	7
Riksspredte meningsaviser ²⁾	5	1	2	8
Lok. dagsaviser, nr 1 og 2	47	-	-	47
Lokale 2-3 dagersaviser	63	9	3	75
Lokale ukeaviser	36	11	27	74
Nasjonale fådagersaviser	4	2	2	8
Alle aviser ²⁾	164	25	34	223
Alle aviser 2017	153	32	38	223

1) Ikke betalingsordning, og/eller et annet abonnementsopplegg enn komplett pluss digital.

Når avisene er delt inn på denne måten, er det lett å se hvordan situasjonen er for forskjellige kategorier av aviser. Sammenhengen mellom avistype og den digitale indeksen er vist i tabell B.

Tabellen bekrefter at det går et meget klart skille mellom dagsaviser og fådagersaviser. Blant dagsavisene var det bare fem som ikke fulgte standarden: de to løssalgsavisene som hadde et spesielt abonnementsopplegg, Finansavisen og Klassekampen som ikke hadde vanlige nettnyheter, og den samiske avisen Ságat som fremdeles solgte rene papirabonnementer. Blant de lokale to- og tredagersavisene var det også et klart flertall (63 av 75) som kom i majoritetsgruppen.

Igjen var det de lokale ukeavisene som skilte seg ut. Her var det 36 av 74 aviser som kom i majoritetsgruppen, altså omtrent halvparten. Året før var det 25 av 71 aviser. Svært mange av de 36 tilhørte større konserner: tolv var eid av Amedia, tre av Polaris Media og

fire av Nordsjø Media. Små aviser i konsernene vil normalt få hjelp til å ta i bruk de digitale systemene, ofte er det nok også et press om at de skal gjøre det.

Små aviser utenfor konsernene må derimot greie seg selv. Derfor blir det store forskjeller. Variasjonene i denne gruppen gjør det nærliggende å tenke på det såkalte Anna Karenina-prinsippet: "Alle lykkelige familier ligner hverandre, hver ulykkelig familie er ulykkelig på sin egen måte".

Papiravisene og Avis-Norges fremtid

For to år siden advarte Mediemangfoldsutvalget om at forretningsmodellen til de betalte avisene ikke lenger kunne finansiere den seriøse journalistikken, og at det hastet med å få nye støtteordninger på plass. Vi venter fremdeles på at Kulturdepartementet skal legge frem sin mediemelding, men følelsen av at det haster er ikke like utbredt i dag.

Utviklingen de siste årene viser at det er flere ting å glede seg over. Som det går frem av denne rapporten, har det nesten ikke vært bortfall av betalte papiraviser. Det er riktignok ikke startet noen nye, men til gjengjeld har det kommet til noen betalte nettaviser. Innføringen av fremtidsrettede digitale løsninger, dvs. betalingsordninger for nettsidene og nye abonnementsmodeller, har kommet svært langt. Nå er det bare noen av de minste lokalavisene som gjenstår. På dette området har Norge vært verdensledende i flere år.

Mange avisbedrifter hadde vekst i abonnementstallet i 2017. Økningen skyldes riktignok bare digitale abonnemeter, mens tallet på papirabonnenter går ned. Aviskonsernene og mediehusene gjorde det stort sett godt økonomisk i 2017, slik det går frem av Medietilsynets siste økonomirapport. De gode resultatene skyldes først og fremst reduserte kostnader, ikke økte inntekter.

Hvis vi ser mer enn et par år fremover, er det likevel grunn til å være bekymret. Det skyldes den langsiktige utviklingen for papiravisene. Til tross for alt snakk om den digitale transformasjonen, og til tross for den vellykkede utviklingen av digitale løsninger, så har ingen avisbedrifter valgt å gi avkall på papiret. Det gjelder også for løssalgsavisene, som har opplevd en katastrofal opplagsutvikling for papirutgavene samtidig som de har gjort det svært godt på nett. Forklaringen er ganske enkel: avisene henter fremdeles den største delen av inntektene fra papirutgavene. I sin høringsuttalelse om forslaget til ny postlov skriver MBL at "papirutgavene ennå (er) kritisk viktige siden de står for 75-80 prosent av avisenes inntekter". De skriver også at papiravis er "viktigere i 2018 enn man ville tro for bare få år siden" (MBL 6. april 2018).

De inntektene fra papirutgavene som avisbedriftene er helt avhengige av, har sunket mye de siste årene. I henhold til Medietilsynets økonomirapport for 2017, gikk de fra 12,7 milliarder kroner i 2013 til 9,0 milliarder i 2017, dvs. ned 3,7 milliarder. De digitale inntektene økte i den samme perioden, men bare fra 1,5 til 2,5 milliarder.

Nedgangen i papirinntektene har to hovedårsaker. Den ene er at det er blitt færre som leser og kjøper aviser. Frem til slutten av 1990-tallet var det litt over 80 prosent av befolkningen som leste avis på en gjennomsnittlig dag. Deretter har det vært en sterk og langvarig nedgang. I 2017 viser Statistisk Sentralbyrås undersøkelse Norsk mediebarometer at andelen ikke var høyere enn 32 prosent. Andelen som hadde lest avis siste uke, var 59 prosent. I Forbruker & Media er nivået litt høyere, men nedgangen er nesten like sterk. I den siste utgaven (18/2) var det 42 prosent som leste avis på en gjennomsnittlig dag.

Færre lesere og abonnenter vil normalt bety lavere annonseinntekter. Det betyr mindre penger til avisproduksjon, og dermed et dårligere produkt. Svekkelse av produktet gir enda færre lesere, som igjen gir enda mindre annonseinntekter, osv. Dette er den velkjente opplagsspiralen, en mekanisme som på lang sikt vil føre til at avisen blir lagt ned.

Tidligere var det først og fremst lokale nr. 2-aviser som var utsatt, mens deres lokale konkurrenter kom inn i en positiv spiral med flere lesere og større inntekter. Det nye er at nesten alle aviser opplever en negativ utvikling for sine papirutgaver. De aller fleste norske aviser er lokale monopoler, og de blir rammet når en større del av befolkningen i dekningsområdet ikke lenger kjøper og leser en avis.

Den andre årsaken til nedgangen, er at annonseinntektene dreies fra de tradisjonelle mediene og over på internett. Google og Facebook, som tilbyr helt nye annonsemodeller, har i løpet av noen få år fått en stor del av de samlede annonsemidlene. For papiravisene betyr det at annonseinntektene vil gå tilbake selv om tallet på lesere er stabilt. Konkurransen fra de store nettaktørene har vært sterkest for de største avisene, mens små lokalaviser har klart seg bedre.

Nedgangen i inntekter er den ene trusselen mot papiravisene, og sannsynligvis den viktigste. En helt annet trussel gjelder trykking og distribusjon. I dag er dette aktualisert gjennom Postens planer om å redusere postombæringen fra fem til 2,5 dager i uka. Et opplegg med tre dager den ene uka, og to dager den neste, vil gjøre postdistribusjon helt uaktuelt for avisene siden de er avhengige av faste utgivelsesdager. Posten distribuerer nå omtrent 15 prosent av det samlede opplaget, hovedsakelig i perifere områder i distriktene. Dersom dette opplaget faller bort eller blir redusert, betyr det en alvorlig svekkelse. Virkningen vil bli størst for de små lokalavisene.

Mesteparten av avisdistribusjonen blir foretatt av egne distribusjonsselskaper, gjerne eid av konsernene. Små aviser utenfor konsernene kan også kjøpe tjenester der. Tilsvarende er det for trykking. Det er lenge siden hver avis hadde sitt eget trykkeri. Nå er det aller meste av trykkingen samlet i noen store, sentraliserte trykkerier. Polaris trykk Ålesund, for eksempel, trykker ikke bare Sunnmørsposten og Romsdals Budstikke, men også omtrent tjue mindre lokalaviser på Vestlandet. Den sentraliserte trykkingen er kostnadseffektiv, men også mer sårbar enn det gamle systemet med mange trykkerier.

På grunn av det utstrakte samarbeidet, har MBL karakterisert trykking og distribusjon av aviser som et "økonomisk økosystem", der "én avis sine handlinger får konsekvenser for andre avisers kostnader og distribusjonsmuligheter" (se bidrag fra MBL til medietilsynets rapport "NRKs bidrag til mediemangfoldet", s. 55). Dersom ett avishus slutter å gi ut sin papirutgave, "vil de andre papiravisene få høyere kostnader fordi de må ta en større andel av trykkerienes og distribusjonsselskapenes faste kostnader." I verste fall kan resultatet bli en kjedereaksjon med nedleggelse av alle papirutgaver i et stort geografisk område.

Visjonen om den digitale transformasjonen betyr at dagens situasjon, med papiraviser som har utviklet gode digitale løsninger, er første trinn i en utvikling der nedleggelse av papirutgavene utgjør det andre trinnet. Dette trinnet kan være krevende, og resultatet er usikkert. I første side av Mediemangfoldsutvalgets utredning blir usikkerheten omtalt slik: "Utvalgets største bekymring er at for mye av den samfunnsviktige journalistikken vil bli bygget ned og forsvinne i løpet av den korte tiden som nå eksisterer, *før* bærekraftige forretningsmodeller eventuelt viser seg å kunne finansiere den" (NOU 2017:7 s. 9).

Det man håper på, er altså en utvikling der avisene klarer å skaffe seg mye større digitale inntekter enn de har i dag, og at inntektene er så store at de kan betale for en fullgod journalistisk innsats. Dette bør skje raskt, helst før inntektene fra papirutgaven har sunket under nivået for lønnsomhet. Da er det tid for å si takk for følget, dvs. å legge papirutgaven ned.

Men hva om utviklingen i stedet går slik utvalget er bekymret for, dvs. at avisene *ikke* klarer å skaffe digitale inntekter som er store nok? Med det forholdet som avisene har mellom papirinntekter og digitale inntekter i dag, etter tjue år med digital annonsering og inntil fem år med aktivt salg av digitale abonnemeter, er det vanskelig å se for seg en fremtid der flertallet av norske aviser kan klare seg uten papirinntektene. Det er heller ingen grunn til å tro at nedleggelse av papirutgaver vil bli en enkel prosess, der nedleggelse av en avis ikke går ut over andre aviser. Det vi kan frykte, er i stedet at fremtiden vil bli preget av en ukontrollert rekke av nedadgående spiraler, og at det særnorske avismønsteret vil svekkes og forvitte.

Mediemangfoldsutvalget avsluttet sitt sammendrag (s.9) med en oppfordring til politikerne om å "oppgradere ambisjonene med de offentlige ordningene så raskt som mulig". Nesten like viktig som at støtten trappes opp, er det at den får en riktig innretning. Siden papiravisene fremdeles skaffer mesteparten av inntektene, må man gjøre det som er mulig for at de ikke forsvinner. Det kan skje gjennom støtte til det journalistiske arbeidet, men også ved støtte til trykking eller distribusjon. Man bør i hvert fall ikke gjøre noe som betyr at papiravisene får dårligere arbeidsvilkår. Akkurat nå er det dette som kan skje hvis Posten gjennomfører sine rasjonaliseringsplaner uten at det settes inn egne tiltak for avisdistribusjon.

Temaer som er dekket i kommentarene, Avisåret 2007 til 2017 og Papiraviser 2018

Alle rapportene omtaler endringer i avismønsteret, altså nyetableringer og nedleggelses. Hvis man vet hvilket år en avis ble startet eller nedlagt, er det bare å slå opp, så vil man finne en omtale.

Alle rapportene Avisåret har også kommentarer til opplagsutviklingen. Tidligere ble det lagt størst vekt på utviklingen for enkeltaviser. Etter hvert er dette tonet ned, slik at omtalen av opplagsutviklingen handler mest om de generelle tendensene.

I tillegg til de temaene som er behandlet i alle rapporter, er det mange temaer som har vært dekket mer sporadisk. Grunnen til at de er tatt opp, er ofte at det har skjedd noe som gjør at temaet er blitt aktuelt dette året. Dette gjelder for eksempel eierskiftene i 2011/2012 og 2016, og debatten om pressestøtten fra høsten 2013 og fremover.

Oversikten nedenfor er ment som hjelp til dem som vil finne frem til omtaler i tidligere utgaver. Oversikten gjelder utgavene fra 2007 til 2018, dvs. de utgavene som er publisert digitalt og som det er lett å finne hos bibliotekjentesten BIBSYS Brage. Bare temaer som har fått mer enn en kort omtale er med. Omtaler på fire sider eller mer er markert med fet skrift.

<i>Tema</i>	<i>Rapport fra</i>
Abonnerer på avis, analyse av Norsk mediebarometer	07
Aviser med nærradio og lokal-TV	09
Aviser med nyheter på internett	08, 10, 11, 12 , 13, 14, 15, 16, 17, 18
Avislesing, analyse av Norsk mediebarometer	09
Betaling for nettnyheter	14, 15, 16, 17, 18
Betalte nettaviser	17, 18
Digital brukerbetaling	13
Digitalt opplag	14 , 15, 16, 17
Edda Media, salg til A-pressen	11, 12
Eierforhold	11, 12 , 15, 17
Endring av frekvens	15, 16, 17, 18
Gratisaviser	09, 12 , 16, 17, 18
Lesertall e-aviser	17
Lesertall papir og nett	15
Løssalg av abonnementsaviser	09, 10, 15, 16
Nye abonnementsmodeller	15, 16, 17, 18
Nye opplagsregler	14, 15, 16, 17
Pressestøtten	13, 14, 17
Pris for abonnement	07, 09, 12 , 14, 15, 16
Pris for digitale abonnemeter	15, 16
Pris for løssalg	09, 10, 13, 14
Samiske dagsaviser	08
Søndagsaviser	08
Utgivelsesdager	17
VG og Dagbladet	07, 08, 09
Video på avisenes nettsider	10, 11, 12, 13, 14

Vedlegg: Tabeller over avisutvikling

Hensikten med tabellene nedenfor er å lage en oppdatert statistikk for norske aviser. Hvilke år som er tatt med, har variert fra utgave til utgave. Tidligere var det med noen få tidspunkter før 1987, deretter hvert tredje år, og til slutt de to siste årene. Fra og med 2009-utgaven er det ikke tatt med opplysninger for tiden før 1990, og i denne rapporten er opplysningene om 1993 og 1996 sløyfet i de fleste tabellene. Dermed er tabellene litt mer oversiktlige.

Noen definisjoner

Til grunn for statistikken ligger det en bestemt oppfatning av hva som skal regnes som avis, og retningslinjer for hvordan avisdefinisjonen skal brukes i praksis. Det er også faste definisjoner av utgiversted og aviskonkurrans, og regler for registrering av utgivelsesfrekvens og opplag.

Avis (papiravis)

Statistikken dekker alle trykte publikasjoner som kommer ut minst en gang pr. uke, og som fyller de opprinnelige reglene for listeføring som avis. Dette innebærer at de skal "orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål" og ta reell betaling for abonnement og løssalg. Lokale utgaver (edisjoner) med mindre enn 50 prosent eget stoff, er ikke regnet som selvstendig avis. Betalte nettaviser er ikke med, jf. diskusjon i kommentardelen.

Kravet til avis er praktisert forholdsvis liberalt. Før 1995 ble alle medlemmer av Norske Avisers Landsforening (som MBL het tidligere) automatisk regnet som avis. SøndagSøndag, Fiskaren (fra 1991, da den ble medlem i NAL) og Finansavisen er også med i statistikken, selv om de i en del av perioden ikke var godkjent som støtteberettigede aviser.

Alle publikasjoner som får støtte som avis, og kommer ut minst en gang pr. uke, er regnet med. Før 2003 gjaldt det også alle aviser som fikk støtte under posten "visse publikasjoner". Aviser som er beregnet for et publikum utenfor landet, er holdt utenfor. Begrunnelsen er formell: siden de selges utenfor landet, bør de heller ikke være med ved utregningen av avis-konsum pr. husstand.

De siste årene har MBL endret sine regler for medlemskap, og har nå medlemmer som ikke tilfredsstill den gamle avisdefinisjonen. I 2017 gjaldt det spesialpublikasjonene Korsets Seier, Ruijan Kaiku (lav frekvens) og Utrop (lav frekvens); det lokale magasinet Yderst (lav frekvens) og en rekke gratisaviser. Disse publikasjonene er ikke med i statistikken.

Oppgavene for det enkelte år gjelder alle aviser som var i virksomhet ved utgangen av året, eller frem til utgangen av året. De siste årene kan nesten alle forskjeller mellom Medie-tilsynets og mine avistall forklares med denne regelen – tilsynet tar ikke med nystartede aviser og aviser som er lagt ned ved utgangen av året.

Utgiversted og aviskonkurrans

Som utgiversted er regnet den byen, tettstedet eller kommunen der avisen har sin hovedredaksjon. Dette er ikke nødvendigvis det stedet der avisen blir trykket eller levert til Postverket.

I de aller fleste tilfeller har valget mellom tettsted og kommune ingen praktisk betydning. Det er likevel to situasjoner som forutsetter klare retningslinjer.

Den ene gjelder aviser som kommer ut på forskjellige tettsteder i samme kommune. Her er hovedregelen at kommunen, ikke tettstedet, skal regnes som utgiversted. For å ta et eksempel: lokalavisen Grenda kommer ut i Rosendal, Kvinnheringen kommer ut på Husnes. Begge utgiverstedene ligger i Kvinnherad kommune, men avstanden er mer enn 30 kilometer. Siden begge avisene dekker hele kommunen, er de likevel regnet som aviser med samme utgiversted.

Unntaket fra regelen er de tilfellene der en eller begge aviser bare dekker den delen av kommunen som sogner til et bestemt tettsted. De siste årene har dette bare vært tilfelle for de to avisene i Lillesand kommune: Lillesandsposten (Lillesand) og Høvågavisa (nå nedlagt) i Høvåg. Høvåg var tidligere egen kommune, men ble slått sammen med Lillesand og Vestre Moland på 1960-tallet. Siden Høvågavisa bare dekker gamle Høvåg kommune, ble Høvåg regnet som eget utgiversted.

Et annet tvilstilfelle gjelder utgiversted for bydelsaviser eller forstadsaviser i de største byene, som Nordstrands Blad og Akers Avis/Groruddalen i Oslo og Fanaposten og Åsane Tidende i Bergen. Her er hovedregelen at byen er regnet som utgiversted. Det eneste unntaket er Ytre Arna i Bergen kommune. Begrunnelsen er at avisen på stedet (Bygdanytt) ble etablert lenge før Arna ble en del av Bergen, og at Bygdanytt fremdeles dekker Osterøy kommune i tillegg til bydelene Ytre og Indre Arna. Tidligere regnet jeg også Fana og Åsane som egne utgiversteder, men det er nå rettet.

Figur 3. Oversikt over tabeller og tabellnummer i rapportene

	1994- 2001	2003-2010	2011-2014	2015	2016	2017	2018
Antall aviser etter frekvens	1	1	1	1	1	1	1
Antall aviser etter type	2	2	2	2	2	2	2
Samlet opplag etter type	3	3	3	3	3	3	-
Husstansdekning etter type	4	4	4	4	4	4	-
Utgiversteder	5	5	5	5	5	5	3
Opplag for søndagsaviser	8	6	6	6	6	6	-
Utvikling av konsernene	6	Ikke med	7	7	7	7	-
Prisutvikling abonnementsaviser	9	Med noen år	Alle år	8	8	-	-
Pressestøtte etter type avis	7	Ikke med	Med noen år	9	9	8	4
Gratisaviser med minst en utg. uke	11	Med noen år	Bare 2012	-	11	10	5
Avisenes nyhetstilbud på Internett	10	Nesten alle år	Alle år	10	10	9	6
Betalingsordning for nettnyheter ¹⁾	-	Ikke med	2014	Tb F	Tb C	Tb G	7
Modeller for salg av abonnement ¹⁾	-	Ikke med	Ikke med	Tb G	Tb D	Tb H	8
Andel som leste avis på hverdager	12	Nesten alle år	Bare 2011	-	-	-	-
Enkeltaviser etter type	13	Alle år	Alle år	11	12	11	9
Enkeltaviser etter fylke	-	Bare 2010	Alle år	12	13	12	10

1) Teksttabell noen år.

Aviser med samme utgiversted blir normalt regnet som konkurrenter, og stedet som et utgiversted med aviskonkurransen. Det er likevel gjort unntak for noen steder der avisene har helt forskjellige målgrupper og forskjellig dekningsområde. Ett eksempel er Drammen der det i noen år ble utgitt en ukeavis for bydelen Konnerud, et annet er Harstad der Fiskeribladet ikke var noen konkurrent til Harstad Tidende.

Utgivelsesfrekvens, dagsavis og fådagersavis

Dagsaviser er aviser med 4-7 utgaver pr. uke, fådagersaviser har 1-3 utgaver. Dersom en avis har endret utgivelsesfrekvens i løpet av året, er det den frekvensen som dekker den største delen av året som er brukt. Hvis avisen har skiftet frekvens i månedsskiftet juni/juli, er det frekvensen i siste halvår som teller.

Årstall for start av avisen

Denne gangen er det tatt med opplysninger om når avisene er startet eller når de først oppfylte kravene til registrering som avis. For aviser som er eldre enn 1990, er opplysningene vanligvis hentet fra en alfabetisk avisoversikt i de gamle utgavene av Aviskatalogen. Hvis jeg har brukt et annet årstall, er det vanligvis fordi avisen ikke har kommet ut kontinuerlig siden det første startåret. For aviser som er startet etter 1990, er det brukt det året da de først ble registrert som avis. Mange aviser har startet med noen gratisutgaver om høsten, og blitt betalte aviser på nyåret. Da er det det siste året som er registrert.

Ved fusjoner mellom to aviser er det forskjellig praksis for hva avisen selv regner som startår. Er det året for fusjonen, eller året for den ene (eldste) av avisene? Her har jeg brukt årstallet for den ene av avisene så sant den nye avisen er av samme type som de gamle. Tredagersavisen Innherred er for eksempel gitt startåret 1848 etter Levanger-Avisa (opprinnelig Nordre Trondhjems Amtstidende), selv om avisen oppgir at den bare er inne i sin femte årgang.

Tabell 1. Antall aviser etter utgivelsesfrekvens, 1990 til 2018

	1990	2002	2005	2008 ¹⁾	2011	2014	2015	2016	2017	2018
7 utgaver/uke	-	10	13	9	5	4	4	2	2	2
6 utgaver/uke	62	51	48	52	56	53	53	55	49	46
5 utgaver/uke	16	12	11	13	12	12	12	11	8	8
4 utgaver/uke	8	3	2	2	2	3	3	3	9	10
3 utgaver/uke	45	50	52	50	50	51	44	43 ²⁾	39	38
2 utgaver/uke	32	30	34	32	34	31 ²⁾	33 ²⁾	32 ²⁾	38	38
1 utgave/uke	39	61	65	70	69	76 ²⁾	79 ²⁾	81 ²⁾	78	81
Dagsaviser	86	76	74	76	75	72	72	71	68	66
Fådagereaviser	116	141	151	152	153	158	156	156	155	157
Aviser i alt	202	217	225	228	228	230	228	227	223	223

1) Avvir og Sagat er regnet som femdagereaviser i 2008 selv om de var fådagereaviser mer enn halve året.

2) Noen endringer av frekvens i årene 2014, 2015 og 2016 ble ikke registrert. Dette er nå rettet.

Tabell 2. Antall aviser etter type, 1990 til 2018

	1990	1999	2002	2005	2008 ²⁾	2011	2014	2017	2018
Løssalgaviser	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Storbyaviser ¹⁾	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Nr. 2-aviser, store byer	4	3	3	3	3	3	2	3	3
Riksspredte meningsbærende aviser	6	6	6	6	8 ²⁾	8	8	8	8
Lokale dagsaviser, ledende	59	58	57	56	56	56	54	49	47
Lokale dagsaviser, nr. 2	10	7	3	2	2	2	2	2	2
Lokale 2-3 dagersaviser	75	78	76	80	81	82	84	76	75
Lokale ukeaviser	29	49	50	57	63	62	65	71	74
Nasjonale fådagereaviser	12	15	15	14	8	8	9	8	8
Aftenposten Aften	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Alle avistyper	202	223	217	225	228	228	230	223	223

1) Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.

2) Avvir og Sagat er regnet som dagsaviser i 2008 selv om de var fådagereaviser mer enn halve året.

Tabell 3. Utgiversteder etter avistilbud, 1990 til 2018

	1990	1999	2002	2005	2008	2011	2014	2017	2018
Minst tre dagsaviser	2	2	2	2	2	2	2	2	2
To dagsaviser	13	8	4	3	3	3	2	3	3
Dagsavis og fådagers	7	8	5	5	9	8	10	5	5
En dagsavis	41	44	50	50	48	49	46	45 ¹⁾	43
To eller flere fådagers	3	3	5	7	6	7	7	9	9
En fådagersavis	88	109	108	114	117	118	120	120 ¹⁾	122
Dagsaviskonkurranse	15	10	6	5	5	5	4	5	5
Annen lokal konkurranse	10	11	10	12	15	15	17	14	14
Sted med avismonopol	129	153	158	164	165	167	166	165	165
Sted med dagsavis	63	62	61	60	62	62	60	54	53
Utgiversteder i alt	154	174	174	181	185	187	187	184	184
Aviser i alt	202	223	217	225	228	228	230	223	223

1) Ett utgiversted for dagsavis var tidligere feilplassert.

Tabell 4. Utvikling av den direkte pressestøtten¹⁾ til papiraviser, 1990 til 2018

	1990	2002	2008	2012	2013	2014	2017	2018
Samlet støtte, mill.	165	247	297	327	347	348	339	340
Samlet støtte, mill. 2018-kroner	301	353	368	380	395	388	351	340
Støtte etter avistype, mill. 2018-kroner								
Løssalgsaviser	0	0	0	0	0	0	0	0
Storbyaviser	0	0	0	0	0	0	0	0
Nr. 2-aviser, store byer ²⁾	88	112	108	98	99	81	72	67
Rikkspreidte meningsbærende aviser	69	107	136	155	164	159	149	147
Lokale dagsaviser, ledende	23	12	11	10	10	13	12	12
Lokale dagsaviser, nr. 2	44	20	11	11	11	10	8	8
Lokale 2-3 dagersaviser ²⁾	36	47	50	51	53	66	42	39
Lokale ukeaviser	4	22	29	32	35	37	40	40
Nasjonale fådagersaviser ³⁾	37	32	24	23	24	24	28	26
Aviser med støtte	128	138	145	147	150	154	152	156
Aviser uten støtte	74	79	83	80	79	76	71	67
Aviser i alt	202	217	228	227	229	230	223	223

1) Gjelder all direkte støtte til bestemte aviser, unntatt Klar Tale og unntatt støtte til telekommunikasjoner. Støtten er registrert for det året den ble utbetalt. Støtte til aviser som er lagt ned i løpet av året, er ikke regnet med.

2) Rogalands Avis hadde 3 utgaver per uke i 2014, og er ikke regnet som nr. 2-avis dette året.

3) Ukeavisen Ledelse med nettutgaven Dagens Perspektiv fikk 5,9 millioner i støtte for 2016, 5,4 millioner i 2017 og 5,6 millioner i 2018. Denne støtten er tatt med her.

Tabell 5. Gratisaviser med en utgave per uke, utgangen av 2018

Navn	Utg.sted	Eier	Startet år ¹⁾	Opplag
Byavisa Drammen	Drammen	Content Media	2009	40 000
Byavisa Moss ²⁾	Moss	Content Media	2010	22 600
Byavisa Tønsberg	Tønsberg	Lokalt selskap	2005	17 500
Gjøviks Blad	Gjøvik	Hamar Media	2002	14 473
Hamar Dagblad	Hamar	Østlendingen (Amedia)	2005/1999	20 000
KarmøyNytt	Karmøy	Lokalt selskap	2011	17 500
Lillehammer Byavis	Lillehammer	Gudbr.dølen Dagningen	2007/2006	24 000
Nytt i Uka	Ålesund	Lokalt selskap	1985	40 000
Oppegård Avis	Oppegård	Lokalt selskap	2013	11 000
Stjørdals-Nytt	Stjørdal	Lokalt selskap	1984	19 500
Totens Blad	Ø. Toten	Hamar Media	1998	13 708
Sørlandsavisen Kristiansand ³⁾	Kristiansand	Tvende Media	2018	32 500
Sørlandsavisen Aust ³⁾	Arendal	Tvende Media	1999	11 800

- 1) Gjelder året den er etablert som ukentlig eller todagers gratisavis. Årstall bak / angir startår for aviser som har vært abonnementsaviser.
- 2) Nedlagt (konkurs) januar 2019.
- 3) Sørlandsavisen (Aust) og Sørlandsavisen Kristiansand har mye felles stoff, og bør kanskje regnes som spesialutgaver av samme avis.

Tabell 6. Avisenes tilbud på internett¹⁾ 1996-2018. Gjelder utgang av året eller januar året etter

	1996	2003	2008	2011	2014	2016	2017	2018
Oppdaterte nyheter, dagsavis ²⁾	-	23	69	58	64	66	-	-
Oppdaterte nyheter, fådagersavis ³⁾	-	16	77	32	66	101	-	-
Vanlig nettavis ⁴⁾	16	66	24	58	26	11	-	-
Vanlig eller oppdatert nettavis i alt	16	105	170	148	156	178	179	184
Smal nettavis, notisavis	29	51	26	46	31	17	12	12
Felles lokal nyhetstjeneste ⁵⁾	-	-	-	-	4	6	6	5
Egne nyheter i alt	45	156	196	194	191	201	197	201
Oppdaterte smakebiter (les mer)	-	-	-	4	7	3	7	4
Egen hjemmeside	17	24	21	19	21	12	12	9
Annet	9	5	1	5	7	4	2	5
Eget opplegg i alt	71	185	218	222	226	220	218	219
Nettside med betalingsordning	-	-	-	5	55	151	175	183
Antall aviser (uten Aften)	219	221	227	227	230	227	223	223

- 1) Oversikten gjelder de betalte (papir)avisenes tilbud på internett. Gratisaviser og rene nettaviser er ikke med. Aften (Aftenposten Aften) hadde ikke egne sider på nett og er ikke regnet med.
- 2) Krav til oppdatering for dagsaviser er litt strengere fra 2003 og fremover, jf. kommentar i Avisåret 2003.
- 3) Kravet til oppdatering for fådagersaviser er strengere fra 2008, og praktiseringen er innskjerpet fra 2010.
- 4) Minst fire egne nyhetssaker presentert som mer enn en kort notis.
- 5) Ny kategori fra Avisåret 2016. Felles nyhetstjeneste ble regnet som Annet i rapportene for 2014 og 2015.

Tabell 7. Aviser med betalingsopplegg for nettsidene, 2011 til 2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Metermodellen (metered access)	1	2	2	1	1	2	1	1
Liberalt opplegg	1	6	10	23	22	4	-	-
Amedia pluss	-	-	-	-	59	60	-	-
Polaris pluss	-	-	-	-	-	18	-	-
Restriktivt opplegg (hard betaling)	3	7	15	31	42	66	-	-
Pluss-modeller i alt	4	13	25	54	123	148	173	182
Annet	-	-	-	-	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	-
Betalingsopplegg i alt	5	15	27	55	125	151	175	183
Har egne nettnyheter i alt ²⁾	194	190	189	191	197	201	197	201
Alle aviser	228	227	229	230	228	227	223	223

1) Gjelder Eidsvoll Ullensaker Blad, som lar ikke-abonnenter lese tre lukkede saker (hengelåssaker) per uke.

2) Aviser som er med i et nyhetssamarbeid (Vesterålen online eller iFinmark) er regnet som aviser med egne nyheter. I tidligere utgaver ble de regnet som aviser uten egne nyheter. Det gjelder seks aviser i 2016 og 2017 og fem i 2018.

Tabell 8. Modeller for salg av abonnement, 2013 til 2018

	Høst 2013	Høst 2014	Des. 2015	Des. 2016	Des. 2017	Des 2018
Felles abon. papir og digital (Ål inklusive)	19	36	43	27	21	23
Komplett (papir og digital) eller rent digitalabon. (Aftenposten-modellen)	4	27	100	134	152	165
Digitalt abonnement, ingen rabatt	33	32	29	29	22	12
Digitalt abonnement, rabatt papirabon.	115	90	30	18	13	12
Aviser med digitalabonnement i alt ¹⁾	180	194	206	211	211	214
Har ikke digitalt abonnement ²⁾	47	34	20	14	10	7
Alle abonnementsaviser	227	228	226	225	221	221
Selvstendig papirabonnement, pst. ³⁾	90	72	37	28	22	15

1) Også noen aviser med andre opplegg for digitalt abonnement.

2) Noen få har digitale utgaver som bare selges i løssalg hos BuyAndRead. Det var 16 i 2013, 8 i 2014 og 2 i 2015, 2016 og 2017.

3) Et abonnement på papiravis som ikke gir automatisk tilgang til en digitalutgave. Dette er alle andre løsninger enn Aftenposten-modellen og Ål inklusive.

Tabell 9. Aviser 2018 etter type, utgiversted, startår¹⁾, utgivelsesfrekvens og opplag 2017

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Løssalgsaviser</i>							
Dagbladet	Oslo	1869	6	7	7	6	72 679
VG - Verdens Gang	Oslo	1945	7	7	7	6	82 015
<i>2 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>154 694</i>
<i>Storbyaviser</i>							
Adresseavisen	Trondheim	1767	6	6	6	6	61 429
Aftenposten	Oslo	1860	7	7	7	6	224 249
Bergens Tidende	Bergen	1868	6	7	7	6	71 949
Stavanger Aftenblad	Stavanger	1893	6	6	6	6	56 590
<i>4 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>414 217</i>
<i>Nr. 2-aviser i de største byene</i>							
Bergensavisen	Bergen	1927	6	7	7	6	16 275
Dagsavisen	Oslo	1884	6	6	7	6	18 684
Rogalands Avis	Stavanger	1899	6	6	6	6	3 760
<i>3 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>38 719</i>
<i>Riksspredte meningsbærende aviser</i>							
Avvir	Kautokeino	2008	5	5			1 034
Dagen	Bergen	1919	6	6	6	6	9 419
Dagens Næringsliv	Oslo	1890	6	6	6	6	75 000
Finansavisen	Oslo	1992	6	6	6		24 067
Klassekampen	Oslo	1973	6	6	6	6	25 019
Nationen	Oslo	1918	6	6	6	6	13 370
Sagat	Lakselv	1957	5	5	3	2	2 942
Vårt Land	Oslo	1945	6	6	6	6	21 503
<i>8 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>172 354</i>
<i>Ledende lokale dagsaviser</i>							
Agderposten	Arendal	1874	6	6	6	6	18 904
Akershus Amtstidende	Drøbak	1873	5	5	5	5	6 818
Avisa Nordland	Bodø	1910	6	6	6	6	18 476
Bladet Vesterålen	Sortland	1921	5	5	5	4	5 806
Budstikka	Asker	1898	6	6	6	5	17 189
Drammens Tidende	Drammen	1883	6	6	6	6	26 576
Eidsvoll Ullensaker Blad	Eidsvoll	1901	4	5	5	4	6 243
Finnmark Dagblad	Hammerfest	1913	4	6	6	6	6 058
Finnmarken	Vadsø	1899	4	6	6	6	5 142
Firda	Førde	1917	6	6	6	5	10 944
Folkebladet	Finnsnes	1965	6	6	6	5	5 425
Fredriksstad Blad	Fredrikstad	1889	6	6	7	6	19 159
Fremover	Narvik	1903	4	6	6	6	6 806
Fædrelandsvennen	Kristiansand	1875	6	6	6	6	32 700
Gjengangeren	Horten	1851	4	6	6	6	6 304
Glåmdalen	Kongsvinger	1926	6	6	6	6	14 257

Tabell 9, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Ledende lokale dagsaviser forts.</i>							
Gudbrandsdølen Dagningen	Lillehammer	1841	6	6	6	6	19 879
Halden Arbeiderblad	Halden	1929	4	6	6	6	6 683
Hamar Arbeiderblad	Hamar	1925	6	6	6	6	19 810
Harstad Tidende	Harstad	1887	6	6	6	6	8 862
Haugesunds Avis	Haugesund	1895	6	6	6	6	19 612
Helgelendingen	Mosjøen	1929	4	6	6	6	6 734
Laagendalsposten	Kongsberg	1903	6	6	6	5	8 420
Lindesnes	Mandal	1889	4	6	6	6	5 523
Lister	Farsund	1889	4	6	6	6	5 406
Lofotposten	Svolvær	1896	6	6	6	6	5 851
Moss Avis	Moss	1876	6	6	7	6	12 238
Namdals-Avisa	Namsos	1917	5	6	6	6	10 344
Nordlys	Tromsø	1902	6	6	6	6	21 461
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	1924	6	6	6	6	19 867
Porsgrunns Dagblad	Porsgrunn	1914	5	5	5	5	4 422
Rana Blad	Mo i Rana	1902	4	6	6	6	8 800
Ringerikes Blad	Hønefoss	1845	6	6	6	6	10 312
Romerikes Blad	Lillestrøm	1913	6	6	7	5	26 840
Romsdals Budstikke	Molde	1843	6	6	6	6	15 154
Sandefjords Blad	Sandefjord	1861	6	6	6	6	11 574
Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	1929	6	6	6	6	11 033
Smaalenenes Avis	Askim	1902	6	6	5	5	11 106
Sogn Avis	Leikanger	1993	5	5	5		8 772
Sunnmørsposten	Ålesund	1882	6	6	6	6	24 419
Telemarksavisa	Skien	1921	6	6	6	6	18 787
Tidens Krav	Kristiansund	1906	6	6	6	6	11 522
Trønder-Avisa	Steinkjer	1872	6	6	6	6	17 758
Tønsbergs Blad	Tønsberg	1870	6	6	6	6	21 161
Østlandets Blad	Ski	1908	5	6	6	5	8 546
Østlands-Posten	Larvik	1881	6	6	6	6	11 395
Østlendingen	Elverum	1901	6	6	6	6	15 083
<i>47 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>614 181</i>
<i>Lokale nr. 2-aviser</i>							
iTromsø	Tromsø	1898	6	6	6	6	6 717
Varden	Skien	1874	6	6	6	6	18 687
<i>2 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>25 404</i>
<i>Lokale 2-3 dagersaviser</i>							
Agder	Flekkefjord	1877	3	3	3	3	6 894
Akers Avis Groruddalen	Oslo	1958	2	2	2	2	11 420
Altaposten	Alta	1969	3	6	6	5	4 106
Andøyposten	Andenes	1979	2	3	3	3	1 925
Arbeidets Rett	Røros	1907	3	3	3	3	6 706
Aura Avis	Sunnalsøra	1947	3	4	4	3	2 718
Aust-Agder Blad	Risør	1853	3	3	3	3	3 443
Bladet	Stjørdal	1892	3	3	3	3	7 100

Tabell 9, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Lokale 2-3 dagersaviser forts.</i>							
Brønnøysunds Avis	Brønnøysund	1920	2	5	5	4	3 403
Bygdanytt	Ytre Arna	1951	2	2	2	2	4 359
Bygdebladet	Sjøholt	1972	2	2	2	3	2 479
Bygdeposten	Vikersund	1954	3	3	3	3	6 178
Bømlo-Nytt	Bømlo	1973	2	3	3	2	3 204
Dalane Tidende	Egersund	1884	3	3	3	3	7 297
Demokraten	Fredrikstad	1906	3	3	7	6	4 468
Driva	Sunnalsøra	1971	2	3	3	4	3 025
Fanaposten	Bergen	1978	2	2	2	2	3 585
Firda Tidend	Sandane	1924	2	3	3	3	2 853
Firdaposten	Florø	1948	2	3	4	4	4 749
Fjordabladet	Nordfjordeid	1874	2	3	3	3	2 470
Fjordenes Tidende	Måløy	1910	2	3	3	3	4 472
Fjordingen	Stryn	1929	2	3	3	3	3 734
Fosna-Folket	Brekstad	1964	2	3	3	3	5 480
Framtid i Nord	Nordreisa	1988	2	3	3	2	3 383
Grannar	Etne	1973	2	2	2	2	3 527
Grenda	Kvinnherad	1951	2	3	3	3	2 255
Grimstad Adressetidende	Grimstad	1856	3	3	3	3	5 995
Hadeland	Brandbu	1918	3	5	5	5	6 783
Hallingdølen	Ål	1936	3	3	3	3	8 686
Hardanger Folkeblad	Odda	1949	3	3	3	3	4 712
Helgelands Blad	Sandnessjøen	1904	3	3	3	3	4 013
Hitra-Frøya	Sandstad	1984	2	2	2	2	3 967
Hordaland	Voss	1883	3	3	3	3	7 885
Hordaland Folkeblad	Norheimsund	1873	2	2	2	2	5 109
Indre Akershus Blad	Bjørkelangen	1908	3	3	3	3	7 277
Innherred	Levanger	1848	3	3	3	3	6 951
Jarlsberg	Holmestrand	1993	3	3	3		3 752
Jærbladet	Bryne	1949	3	3	3	3	12 553
Kragerø Blad Vestmar	Kragerø	1998	3	3	6		4 320
Kvinnheringen	Kvinnherad	1973	3	3	3	3	4 199
Lillesandsposten	Lillesand	1870	2	2	2	2	3 976
Møre	Volda	1810	3	3	3	3	3 162
Møre-Nytt	Ørsta	1935	3	3	3	3	4 560
Nordhordland	Knarvik	1974	2	2	2	3	4 457
Nye Troms	Moen i Målselv	1974	3	3	3	3	3 603
Opdalingen	Oppdal	1934	2	3	3	3	1 875
Os og Fusaposten	Os	1987	2	2	2	2	4 541
Raumnes	Årnes	1947	3	3	3	3	5 352
Ringsaker Blad	Moelv	1935	3	3	3	3	6 903
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	1923	3	5	5	5	2 130
Ryfylke	Sauda	1926	2	2	2	2	2 402
Røyken og Hurums Avis	Slemmestad	1976	2	2	2	2	4 529
Saltenposten	Fauske	1996	3	3	3		4 334
Sandnesposten	Sandnes	1990	2	2	2	1	5 499
Setesdølen	Bygland	1974	2	2	2	2	4 145

Tabell 9, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Lokale 2-3 dagersaviser forts.</i>							
Strandbuen	Jørpeland	1976	2	2	2	2	4 759
Strilen	Knarvik	1967	2	3	4	2	5 273
Sunnhordland	Leirvik	1902	3	5	5	5	6 099
Sykkylvsbladet	Sykkylven	1946	2	2	2	2	2 617
Sør-Trøndelag	Orkanger	1908	3	5	5	5	5 642
Sør-Varanger Avis	Kirkenes	1949	3	3	3	3	2 945
Telen	Notodden	1928	3	6	6	5	4 126
Trønderbladet	Melhus	1979	2	3	3	4	3 915
Tvedestrandsposten	Tvedestrand	1872	3	3	3	3	4 030
Valdres	Fagernes	1903	3	4	4	4	7 635
Varingen	Nittedal	1946	2	2	2	2	4 937
Vennesla Tidende	Vennesla	1989	2	2	1	1	3 371
Vest-Telemark Blad	Kviteseid	1973	2	3	3	3	5 268
Vesteraalens Avis	Stokmarknes	1892	3	3	3	3	1 880
Vestlandsnytt	Fosnavåg	1935	2	2	2	2	4 360
VestNytt	Straume	1988	2	3	3	2	5 390
Vikebladet Vestposten	Ulsteinvik	1929	3	3	3	3	3 660
Ytre Sogn	Høyanger	1998	2	2	2		1 415
Ytringen Avis	Kolvareid	1982	2	2	2	2	2 393
Åndalsnes Avis	Åndalsnes	1926	3	3	3	3	3 318
<i>75 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>345 936</i>
<i>Lokale ukeaviser</i>							
Arendals Tidende	Arendal	2006	1	2			1 070
Askøyværingen	Kleppestø	1978	1	2	2	2	3 861
Avisa Hemnes	Hemnes	2013	1				1 569
Avisa Lofoten	Leknes	2015	1				1 101
Birkenes-Avisa	Birkeland	2002	1	1			1 276
Bygdebladet f Randaberg	Randaberg	1998	1	1	1		3 291
Bø Blad	Bø	1995	1	1	1		2 568
Drangedalsposten	Drangedal	1999	1	1	1		1 965
Dølen	Vinstra	1997	1	1	1		3 568
Eiker Bladet	Nedre Eiker	2003	1	2			3 084
Enebakk Avis	Enebakk	2000	1	1	1		2 481
Finnmarksposten	Honningsvåg	1866	1	1	1	2	1 118
Fjell-Ljom	Røros	1993	1	1	1		2 364
Fjuken	Bismo	1989	1	1	1	1	3 619
Framtia	Meløy	2008	1	1			1 582
Frolendingen	Froland	2005	1	1			1 341
Frostingen	Frosta	1919	1	1	1	1	1 636
Gaula	Melhus	2001	1	1			1 642
Gauldalsposten	Støren	2008	1	1			1 573
Gjesdalbuen	Ålgård	1992	1	2	1		3 151
Hammerfestingen	Hammerfest	2012	1				1 259
Inderøyningen	Sakshaug	1993	1	1	1		1 924

Tabell 9, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Lokale ukeaviser, forts.</i>							
Kanalen	Ulefoss	2003	1	1			1 898
Klæbuposten	Klæbu	2007	1	1			967
Kronstadposten	Alta	2014	1				1 653
Lierposten	Tranby	1995	1	1	1		3 528
Lofot-Tidende	Leknes	1987	1	2	2	1	2 600
Lokalavisa NordSalten	Hamarøy	1996	1	1	1		2 612
Lokalavisa Trysil-Engerdal	Trysil	2005	1	3			2 215
Lyngdals Avis	Lyngdal	2014	1				1 334
Marsteinen	Storebø	1978	1	1	1	1	2 272
Meløyavisa	Meløy	1987	1	2	1	1	1 632
Meråker-Posten	Meråker	1982	1	1	1	1	923
Norddalen	Otta	2005	1	1			2 533
Nordre	Brattvåg	1971	1	2	2	2	2 083
Nordstrands Blad	Oslo	1940	1	1	2	2	3 974
Nordvestnytt	Nordsmøla	1988	1	1	1	1	1 386
OPP	Oppdal	2002	1	1			2 272
Rakkestad Avis	Rakkestad	1900	1	3	3	3	2 380
Samningen	Årland	1980	1	1	1	1	1 396
Sande Avis	Sande	1993	1	1	1		2 358
Selbyggen	Selbu	1889	1	1	1	1	2 958
Snåsningen	Snåsa	1995	1	1	1		1 549
Sola Bladet	Sola	1996	1	2	1		3 556
SolungAvisa	Flisa	2008	1	1			2 564
Stangeavisa	Stange	2004	1	1			2 670
Steinkjer-Avisa	Steinkjer	1984	1	1	1	2	5 041
Storfjordnytt	Norddal	1979	1	1	1	1	1 358
Sulaposten	Langevåg	1974	1	1	1	1	2 124
Suldalsposten	Sand	1976	1	2	2	2	2 274
Sunnmøringen	Stranda	1946	1	2	2	2	1 648
Svalbardposten	Longyearbyen	1948	1	1	1	1	2 429
Svelviksposten	Svelvik	1983	1	1	1	1	2 112
Sydvesten	Bergen	1994	1	1	1		1 369
Synste Møre	Vanylven	1970	1	1	1	1	2 185
Søgne og Songdalen Budst	Søgne	1999	1	1	1		2 747
Søvesten	Kyrksæterøra	1994	1	1	1		1 202
Tysnes	Uggedalseid	1979	1	1	1	1	2 175
Tysvær Bygdeblad	Grindafjord	1981	1	1	1	1	2 133
VaksdalPosten	Dale	1987	1	1	1	1	2 200
Vestavind	Buavåg	1987	1	1	1	1	1 575
Vestby Avis	Vestby	2006	1	1			3 056
Vestnesavisa	Vestnes	1989	1	1	1	1	1 707
Vigga	Dombås	1995	1	1	1		2 059
Våganavisa	Svolvær	2006	1	1			2 027
Øksnesavisa	Øksnes	1993	1	1	1		1 571
Østerdølen	Koppang	1999	1	1	1		-
Østhavet	Vardø	1996	1	1	1		1 321
Øy-blikk	Valderøy	1985	1	1	1		1 376

Tabell 9, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Lokale ukeaviser, forts.</i>							
Øyene	Nøtterøy	1999	1	1	1		3 601
Øyposten	Finnøy	1993	1	1	1		1 318
ÅmliAvisa	Åmli	2008	1	1			1 173
Ås Avis	Ås	2006	1	1			2 155
Åsane Tidende	Bergen	1993	1	2	2		1 400
<i>74 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>156 492</i>
<i>Nasjonale fådagersaviser</i>							
Aftenposten Junior	Oslo	2012	1				30 163
Dag og Tid	Oslo	1964	1	1	1	1	11 271
Fiskeribladet	Bergen	1923	3	3	3		5 417
Klar Tale	Oslo	1990	1	1	1		10 670
Kyst og Fjord	Kjøllefjord	2011	1				1 912
Morgenbladet	Oslo	1819	1	1	1	5	28 998
Norge IDAG	Bergen	2000	1	1	1		11 574
Ukeavisen Ledelse	Oslo	2001	1	1			4 296
<i>8 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>104 301</i>
<i>223 aviser i alt</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>2 026 298</i>

1) Hva som er regnet som startår, er forklart i innledningen til tabelldelen.

Tabell 10. Aviser 2018 etter fylke, utgiversted, startår¹⁾, utgivelsesfrekvens og opplag i 2017

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Østfold</i>							
Demokraten	Fredrikstad	1906	3	3	7	6	4 468
Fredriksstad Blad	Fredrikstad	1889	6	6	7	6	19 159
Halden Arbeiderblad	Halden	1929	4	6	6	6	6 683
Moss Avis	Moss	1876	6	6	7	6	12 238
Rakkestad Avis	Rakkestad	1900	1	3	3	3	2 380
Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	1929	6	6	6	6	11 033
Smaalenenes Avis	Askim	1902	6	6	5	5	11 106
<i>7 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>67 067</i>
<i>Akershus</i>							
Akershus Amtstidende	Drøbak	1873	5	5	5	5	6 818
Budstikka	Asker	1898	6	6	6	5	17 189
Eidsvoll Ullensaker Blad	Eidsvoll	1901	4	5	5	4	6 243
Enebakk Avis	Enebakk	2000	1	1	1		2 481
Indre Akershus Blad	Bjørkelangen	1908	3	3	3	3	7 277
Raumnes	Årnes	1947	3	3	3	3	5 352
Romerikes Blad	Lillestrøm	1913	6	6	7	5	26 840
Varingen	Nittedal	1946	2	2	2	2	4 937
Vestby Avis	Vestby	2006	1	1			3 056
Østlandets Blad	Ski	1908	5	6	6	5	8 546
Ås Avis	Ås	2006	1	1			2 155
<i>11 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>90 894</i>
<i>Oslo</i>							
Aftenposten	Oslo	1860	7	7	7	6	224 249
Aftenposten Junior	Oslo	2012	1				30 163
Akers Avis Groruddalen	Oslo	1958	2	2	2	2	11 420
Dag og Tid	Oslo	1964	1	1	1	1	11 271
Dagbladet	Oslo	1869	6	7	7	6	72 679
Dagens Næringsliv	Oslo	1890	6	6	6	6	75 000
Dagsavisen	Oslo	1884	6	6	7	6	18 684
Finansavisen	Oslo	1992	6	6	6		24 067
Klar Tale	Oslo	1990	1	1	1		10 670
Klassekampen	Oslo	1973	6	6	6	6	25 019
Morgenbladet	Oslo	1819	1	1	1	5	28 998
Nationen	Oslo	1918	6	6	6	6	13 370
Nordstrands Blad	Oslo	1940	1	1	2	2	3 974
Ukeavisen Ledelse	Oslo	2001	1	1			4 296
VG - Verdens Gang	Oslo	1945	7	7	7	6	82 015
Vårt Land	Oslo	1945	6	6	6	6	21 503
<i>16 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>657 378</i>

Tabell 10, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Hedmark</i>							
Glåmdalen	Kongsvinger	1926	6	6	6	6	14 257
Hamar Arbeiderblad	Hamar	1925	6	6	6	6	19 810
Lokalavisa Trysil-Engerdal	Trysil	2005	1	3			2 215
Ringsaker Blad	Moelv	1935	3	3	3	3	6 903
SolungAvisa	Flisa	2008	1	1			2 564
Stangeavisa	Stange	2004	1	1			2 670
Østerdølen	Koppang	1999	1	1	1		-
Østlendingen	Elverum	1901	6	6	6	6	15 083
<i>8 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>64 302</i>
<i>Oppland</i>							
Dølen	Vinstra	1997	1	1	1		3 568
Fjuken	Bismo	1989	1	1	1	1	3 619
Gudbrandsdølen Dagningen	Lillehammer	1841	6	6	6	6	19 879
Hadeland	Brandbu	1918	3	5	5	5	6 783
Norddalen	Otta	2005	1	1			2 533
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	1924	6	6	6	6	19 867
Valdres	Fagernes	1903	3	4	4	4	7 635
Vigga	Dombås	1995	1	1	1		2 059
<i>8 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>65 943</i>
<i>Buskerud</i>							
Bygdeposten	Vikersund	1954	3	3	3	3	6 178
Drammens Tidende	Drammen	1883	6	6	6	6	26 576
Eiker Bladet	Nedre Eiker	2003	1	2			3 084
Hallingdølen	Ål	1936	3	3	3	3	8 686
Laagendalsposten	Kongsberg	1903	6	6	6	5	8 420
Lierposten	Tranby	1995	1	1	1		3 528
Ringerikes Blad	Hønefoss	1845	6	6	6	6	10 312
Røyken og Hurums Avis	Slemmestad	1976	2	2	2	2	4 529
<i>8 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>71 313</i>
<i>Vestfold</i>							
Gjengangeren	Horten	1851	4	6	6	6	6 304
Jarlsberg	Holmestrand	1993	3	3	3		3 752
Sande Avis	Sande	1993	1	1	1		2 358
Sandefjords Blad	Sandefjord	1861	6	6	6	6	11 574
Svelviksposten	Svelvik	1983	1	1	1	1	2 112
Tønsbergs Blad	Tønsberg	1870	6	6	6	6	21 161
Østlands-Posten	Larvik	1881	6	6	6	6	11 395
Øyene	Nøtterøy	1999	1	1	1		3 601
<i>8 aviser</i>					<i>Samlet opplag</i>		<i>62 257</i>

Tabell 10, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Telemark</i>							
Bø Blad	Bø	1995	1	1	1		2 568
Drangedalsposten	Drangedal	1999	1	1	1		1 965
Kanalen	Ulefoss	2003	1	1			1 898
Kragerø Blad Vestmar	Kragerø	1998	3	3	6		4 320
Porsgrunns Dagblad	Porsgrunn	1914	5	5	5	5	4 422
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	1923	3	5	5	5	2 130
Telemarksavisa	Skien	1921	6	6	6	6	18 787
Telen	Notodden	1928	3	6	6	5	4 126
Varden	Skien	1874	6	6	6	6	18 687
Vest-Telemark Blad	Kviteseid	1973	2	3	3	3	5 268
<i>10 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>64 171</i>
<i>Aust-Agder</i>							
Agderposten	Arendal	1874	6	6	6	6	18 904
Arendals Tidende	Arendal	2006	1	2			1 070
Aust-Agder Blad	Risør	1853	3	3	3	3	3 443
Birkenes-Avisa	Birkeland	2002	1	1			1 276
Frolendingen	Froland	2005	1	1			1 341
Grimstad Adressetidende	Grimstad	1856	3	3	3	3	5 995
Lillesandsposten	Lillesand	1870	2	2	2	2	3 976
Setesdølen	Bygland	1974	2	2	2	2	4 145
Tvedestrandsposten	Tvedestrand	1872	3	3	3	3	4 030
ÅmliAvisa	Åmli	2008	1	1			1 173
<i>10 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>45 353</i>
<i>Vest-Agder</i>							
Agder	Flekkefjord	1877	3	3	3	3	6 894
Fædrelandsvennen	Kristiansand	1875	6	6	6	6	32 700
Lindesnes	Mandal	1889	4	6	6	6	5 523
Lister	Farsund	1889	4	6	6	6	5 406
Lyngdals Avis	Lyngdal	2014	1				1 334
Søgne og Songdalen Budst	Søgne	1999	1	1	1		2 747
Vennesla Tidende	Vennesla	1989	2	2	1	1	3 371
<i>7 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>57 975</i>
<i>Rogaland</i>							
Bygdebladet f Randaberg	Randaberg	1998	1	1	1		3 291
Dalane Tidende	Egersund	1884	3	3	3	3	7 297
Gjesdalbuen	Ålgård	1992	1	2	1		3 151
Haugesunds Avis	Haugesund	1895	6	6	6	6	19 612
Jærbladet	Bryne	1949	3	3	3	3	12 553
Rogalands Avis	Stavanger	1899	6	6	6	6	3 760
Ryfylke	Sauda	1926	2	2	2	2	2 402
Sandnesposten	Sandnes	1990	2	2	2	1	5 499
Sola Bladet	Sola	1996	1	2	1		3 556

Tabell 10, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Rogaland, forts.</i>							
Stavanger Aftenblad	Stavanger	1893	6	6	6	6	56 590
Strandbuen	Jørpeland	1976	2	2	2	2	4 759
Suldalsposten	Sand	1976	1	2	2	2	2 274
Tysvær Bygdeblad	Grindafjord	1981	1	1	1	1	2 133
Øyposten	Finnøy	1993	1	1	1		1 318
<i>14 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>128 195</i>
<i>Hordaland</i>							
Askøyværingen	Kleppestø	1978	1	2	2	2	3 861
Bergens Tidende	Bergen	1868	6	7	7	6	71 949
Bergensavisen	Bergen	1927	6	7	7	6	16 275
Bygdnytt	Ytre Arna	1951	2	2	2	2	4 359
Bømlo-Nytt	Bømlo	1973	2	3	3	2	3 204
Dagen	Bergen	1919	6	6	6	6	9 419
Fanaposten	Bergen	1978	2	2	2	2	3 585
Fiskeribladet	Bergen	1923	3	3	3		5 417
Grannar	Etne	1973	2	2	2	2	3 527
Grenda	Kvinnherad	1951	2	3	3	3	2 255
Hardanger Folkeblad	Odda	1949	3	3	3	3	4 712
Hordaland	Voss	1883	3	3	3	3	7 885
Hordaland Folkeblad	Norheimsund	1873	2	2	2	2	5 109
Kvinnheringen	Kvinnherad	1973	3	3	3	3	4 199
Marsteinen	Storebø	1978	1	1	1	1	2 272
Nordhordland	Knarvik	1974	2	2	2	3	4 457
Norge IDAG	Bergen	2000	1	1	1		11 574
Os og Fusaposten	Os	1987	2	2	2	2	4 541
Samningen	Årland	1980	1	1	1	1	1 396
Strilen	Knarvik	1967	2	3	4	2	5 273
Sunnhordland	Leirvik	1902	3	5	5	5	6 099
Sydvesten	Bergen	1994	1	1	1		1 369
Tysnes	Uggedalseid	1979	1	1	1	1	2 175
VaksdalPosten	Dale	1987	1	1	1	1	2 200
Vestavind	Buavåg	1987	1	1	1	1	1 575
VestNytt	Straume	1988	2	3	3	2	5 390
Åsane Tidende	Bergen	1993	1	2	2		1 400
<i>27 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>195 477</i>
<i>Sogn og Fjordane</i>							
Firda	Førde	1917	6	6	6	5	10 944
Firda Tidend	Sandane	1924	2	3	3	3	2 853
Firdaposten	Florø	1948	2	3	4	4	4 749
Fjordabladet	Nordfjordeid	1874	2	3	3	3	2 470
Fjordenes Tidende	Måløy	1910	2	3	3	3	4 472
Fjordingen	Stryn	1929	2	3	3	3	3 734
Sogn Avis	Leikanger	1993	5	5	5		8 772
Ytre Sogn	Høyanger	1998	2	2	2		1 415
<i>8 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>39 409</i>

Tabell 10, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Møre og Romsdal</i>							
Aura Avis	Sunnalsøra	1947	3	4	4	3	2 718
Bygdebladet	Sjøholt	1972	2	2	2	3	2 479
Driva	Sunnalsøra	1971	2	3	3	4	3 025
Møre	Volda	1810	3	3	3	3	3 162
Møre-Nytt	Ørsta	1935	3	3	3	3	4 560
Nordre	Brattvåg	1971	1	2	2	2	2 083
Nordvestnytt	Nordsmøla	1988	1	1	1	1	1 386
Romsdals Budstikke	Molde	1843	6	6	6	6	15 154
Storfjordnytt	Norddal	1979	1	1	1	1	1 358
Sulaposten	Langevåg	1974	1	1	1	1	2 124
Sunnmøringen	Stranda	1946	1	2	2	2	1 648
Sunnmørsposten	Ålesund	1882	6	6	6	6	24 419
Sykkylvsbladet	Sykkylven	1946	2	2	2	2	2 617
Synste Møre	Vanylven	1970	1	1	1	1	2 185
Tidens Krav	Kristiansund	1906	6	6	6	6	11 522
Vestlandsnytt	Fosnavåg	1935	2	2	2	2	4 360
Vestnesavisa	Vestnes	1989	1	1	1	1	1 707
Vikebladet Vestposten	Ulsteinvik	1929	3	3	3	3	3 660
Øy-blikk	Valderøy	1985	1	1	1	1	1 376
Åndalsnes Avis	Åndalsnes	1926	3	3	3	3	3 318
<i>20 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>94 861</i>
<i>Sør-Trøndelag (Trøndelag)</i>							
Adresseavisen	Trondheim	1767	6	6	6	6	61 429
Arbeidets Rett	Røros	1907	3	3	3	3	6 706
Fjell-Ljom	Røros	1993	1	1	1		2 364
Fosna-Folket	Brekstad	1964	2	3	3	3	5 480
Gaula	Melhus	2001	1	1			1 642
Gauldalsposten	Støren	2008	1	1			1 573
Hitra-Frøya	Sandstad	1984	2	2	2	2	3 967
Klæbuposten	Klæbu	2007	1	1			967
Opdalingen	Oppdal	1934	2	3	3	3	1 875
OPP	Oppdal	2002	1	1			2 272
Selbyggen	Selbu	1889	1	1	1	1	2 958
Sør-Trøndelag	Orkanger	1908	3	5	5	5	5 642
Søvesten	Kyrksæterøra	1994	1	1	1		1 202
Trønderbladet	Melhus	1979	2	3	3	4	3 915
<i>14 aviser</i>						<i>Samlet opplag</i>	<i>101 992</i>
<i>Nord-Trøndelag (Trøndelag)</i>							
Bladet	Stjørdal	1892	3	3	3	3	7 100
Frostingen	Frosta	1919	1	1	1	1	1 636
Inderøyningen	Sakshaug	1993	1	1	1		1 924
Innherred	Levanger	1848	3	3	3	3	6 951
Meråker-Posten	Meråker	1982	1	1	1	1	923
Namdals-Avisa	Namsos	1917	5	6	6	6	10 344

Tabell 10, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Nord-Trøndelag, forts.</i>							
Snåsningen	Snåsa	1995	1	1	1		1 549
Steinkjer-Avisa	Steinkjer	1984	1	1	1	2	5 041
Trønder-Avisa	Steinkjer	1872	6	6	6	6	17 758
Ytringen Avis	Kolvereid	1982	2	2	2	2	2 393
<i>10 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>55 619</i>
<i>Nordland</i>							
Andøyposten	Andenes	1979	2	3	3	3	1 925
Avisa Hemnes	Hemnes	2013	1				1 569
Avisa Lofoten	Leknes	2015	1				1 101
Avisa Nordland	Bodø	1910	6	6	6	6	18 476
Bladet Vesterålen	Sortland	1921	5	5	5	4	5 806
Brønnøysunds Avis	Brønnøysund	1920	2	5	5	4	3 403
Framtia	Meløy	2008	1	1			1 582
Fremover	Narvik	1903	4	6	6	6	6 806
Helgelands Blad	Sandnessjøen	1904	3	3	3	3	4 013
Helgelendingen	Mosjøen	1929	4	6	6	6	6 734
Lofot-Tidende	Leknes	1987	1	2	2	1	2 600
Lofotposten	Svolvær	1896	6	6	6	6	5 851
Lokalavisa NordSalten	Hamarøy	1996	1	1	1		2 612
Meløyavisa	Meløy	1987	1	2	1	1	1 632
Rana Blad	Mo i Rana	1902	4	6	6	6	8 800
Saltenposten	Fauske	1996	3	3	3		4 334
Vesteraalens Avis	Stokmarknes	1892	3	3	3	3	1 880
Våganavisa	Svolvær	2006	1	1			2 027
Øksnesavisa	Øksnes	1993	1	1	1		1 571
<i>19 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>82 722</i>
<i>Troms</i>							
Folkebladet	Finnsnes	1965	6	6	6	5	5 425
Framtid i Nord	Nordreisa	1988	2	3	3	2	3 383
Harstad Tidende	Harstad	1887	6	6	6	6	8 862
iTromsø	Tromsø	1898	6	6	6	6	6 717
Nordlys	Tromsø	1902	6	6	6	6	21 461
Nye Troms	Moen i Målselv	1974	3	3	3	3	3 603
<i>6 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>49 451</i>
<i>Finnmark</i>							
Altaposten	Alta	1969	3	6	6	5	4 106
Avvir	Kautokeino	2008	5	5			1 034
Finnmark Dagblad	Hammerfest	1913	4	6	6	6	6 058
Finnmarken	Vadsø	1899	4	6	6	6	5 142
Finnmarksposten	Honningsvåg	1866	1	1	1	2	1 118
Hammerfestingen	Hammerfest	2012	1				1 259
Kronstadposten	Alta	2014	1				1 653

Tabell 10, forts.

Avis	Utgiversted	År startet	Utgaver per uke				Opplag 2017
			2018	2010	2000	1990	
<i>Finnmark, forts.</i>							
Kyst og Fjord	Kjøllefjord	2011	1				1 912
Sagat	Lakselv	1957	5	5	3	2	2 942
Sør-Varanger Avis	Kirkenes	1949	3	3	3	3	2 945
Østhavet	Vardø	1996	1	1	1		1 321
<i>11 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>29 490</i>
<i>Svalbard</i>							
Svalbardposten	Longyearbyen	1948	1	1	1	1	2 429
<i>Hele landet</i>							
<i>223 aviser</i>				<i>Samlet opplag</i>			<i>2 026 298</i>

2) Hva som er regnet som startår, er forklart i innledningen til tabelldelen.